

LLUCMAJOR

de pinte en ample

FIRES 1999

100 cl.

25% vol.

XARO P
d'en
CORI
J. Vidal

Elaborado por Destilerias F. Vidal Catany, S.L. - C. San Francisco, s/n.

LLUCMAJOR (MALLORCA)

Emb. 1696 - PM Reg. Ind. 7/5497 - Elaborado en España

N.R.S.I. 30.3182/PM

EDITA

Obra Cultural Balear de Lluçmajor

INFORMACIÓ I PUBLICITAT

C/. Bisbe Taixequet, 105 (Lluçmajor)

DIRIGEIX

Catalina Font

COL·LABOREN

Sebastià Alzamora	Ignasi Barceló
Miquel Barceló	Miquel Bezares
Antònia M. Bonet	Llúcia Caldés
Francina Capellà	Celso Calviño
Miquel Cardell	Sebastià Cardell
Joan Clar	Bartomeu Font
Antònia Font	Catalina Garau
Maties Garcies	Joana Font
Franc Jaume	Miquel Janer
Coloma Julià	Joan Jaume
Antoni Llompart	Aina M. Llompart
Llorenç Mascaró	Jaume Manresa
Apol·lònia M. Monserrat	Antoni Monserrat
Francisca Mut	Joan Monserrat
Jaume Oliver	Guillem Oliver
Bartomeu Prohens	Margalida Palou
Damià Roig	Nanda Ramon
Josep Sacarès	Sebastià Rubí
Tomeu Sbert	Miquel Sbert
Joan Soies	Catalina Serra
Jeroni Tomàs	Gabriel Thomàs
Antoni Vadell	Arnau Tomàs
Francesc Verdera	Bàrbara Verdera

IMPRIMEIX

TIRRENA, S.A.

TEL: 55 52 12

C/ Pintor Joan Gris, nº 2
MANACOR

El pensament de la Revista s'expressa
només a través de l'Editorial

Editorial

Fires 1999

Altra vegada ens vestim de festa per viure i reviuire les fires. Altra vegada tots el tòpics -la fermança, els molts d'anys- tornaran a les nostres converses i a les nostres actuacions. Altra vegada, quan acabi tota la festada, potser pensarem si les fires d'aquest any 1999 hauran estat bones, diferents o, més aviat, hauran passat sense pena ni glòria.

Des de la convicció que els tòpics són necessaris i serveixen per recordar-nos alguna cosa perquè tenen un significat ben profund, creïm que tal vegada seria necessari concretar enguany un desig -una fermança somniada i fortament volguda- i associar-lo a aquesta darrera celebració de fires abans de l'any 2000. Es referiria a la joventut llucmajorera i tendria una doble vessant.

La primera, consistiria en plantejar a la població llucmajorera adulta quina fermança estaria realment disposada a fer a la nostra joventut. Entre d'altres, possiblement es respondria que bona formació i inquietuds culturals, consciència de la pròpia responsabilitat, valors humans i cívics, bones possibilitats de treball, ajut personal i professional, etc. Seria molt adequat demanar-nos en quina mesura ho estam fent -tant de paraula com d'exemple- i quines iniciatives, públiques i privades, s'haurien de prendre per tal de convertir en realitat aquesta bona voluntat. Cal tenir ben en compte que qualsevol omissió en aquest sentit es converteix en greument culpable, a nivell individual i col·lectiu.

La segona, considerar a la joventut com la fermança que la present conjuntura històrica fa a Lluçmajor. En altres paraules, la fermança que rebrà Lluçmajor aquest any és la seva pròpia joventut, els seus propis fills i filles, néts i nètes: uns quants milers de llucmajorers i llucmajoreres, de naixença o d'adopció, que encara són una promesa, un futur, una llavor que fruitarà més endavant i serà el Lluçmajor del segle XXI.

Un Lluçmajor jove inquiet, ple de vida i d'estimació a la terra i a la gent, progressivament conscient i responsable, i capaç de recobrar el millor del passat posant els fonaments del futur. No pot ésser somniada ni desitjada millor fermança. Molts d'anys a tots i a totes! ♦

La Colcada de la Beata

N.R.

El proper dia 16 d'octubre tindrà lloc a Palma la tradicional Colcada del Carro Triomfal de la Beata que organitza cada any el Consell de Mallorca i que compta tradicionalment amb la presència d'una nombrosa representació de la Part Forana.

La participació de les agrupacions i bandes de música es veu incentivada per les subvencions del Consell -carrosses 50.000 pts. i colles 25.000 pts.- i pels premis del jurat de la desfilada que oscil·len entre les 25.000 i les 100.000 pts.

Enguany es preveuen algunes sorpreses i modificacions i, sobretot, un gran augment de participació, de manera que totes les agrupacions, ajuntaments i bandes de música que hi vulguin participar han de posar-se en contacte amb la Conselleria de Cultura i Joventut del Consell de Mallorca -telèfon 71 80 53- i assistir a la reunió preparatòria de dia 13 d'octubre a la Sala de Plens del Consell al carrer Palau Reial, núm. 1 de Ciutat. ♦

Edició dels premis Cinema Recreatiu 1999

N.R.

El passat dia 2 d'octubre va tenir lloc al cinema Recreatiu de Lluçmajor la brillant gala de lliurament dels Premis Cinema Recreatiu 1999 en la seva segona edició.

Coincidint pràcticament amb el començament de la nova temporada cinematogràfica, el Cinema Recreatiu va preparar una jornada eminentment cinèfila i festiva.

La vetlada començava molt d'hora -les 20:30 hores- amb un programa doble de projecció: *Eva al desnudo* i *Todo sobre mi madre*. Les dues peces, de notable qualitat i interès, estaven íntimament relacionades i jugaven amb la complicitat dels espectadors i amb el brillant tòpic del teatre dins el cinema, el cinema dins el cinema i la vida dins el teatre i el cinema. Totes dues obres presentaven un gran duel d'actrius i una profunda càrrega emocional, circumstàncies que -i ara no és un tòpic- feren les delícies d'un públic entès i ben predisposat.

En acabar el doble programa va tenir lloc el lliurament de premis en la seva segona edició. La mestra de cerimònies va ésser un altre cop la incomparable estrella Vivian Caoba que rellança la seva carrera en solitari precisament a Lluçmajor amb una proposta de cafè teatre a partir de dia 8 d'octubre en una de les sales annexes del teatre de Cas Coix.

Els premis varen recaure en aquesta ocasió en Lourdes Juan -Millor Espectadora Absent-, Joana Martí -Millor Espectadora Desconeguda-, Carme Arbós -Millor Espectadora-, Magdalena Contestí -Millor Lectora de Títols de Crèdit- i Benito Zambrano -Millor Director per la pel·lícula *Solas*-. ♦

El nombrós públic, a més, va gaudir de dues actuacions musicals en directe de la mà dels grups *Menage* i *La Abeja Malla*. La bulla es va perllongar fins ben entrada la matinada com a prova de la vitalitat cultural de Lluçmajor. ♦

Polícia Local Lluçmajor

NOTA INFORMATIVA

PER LA PRESENT US
VOLEM DONAR
A CONÈIXER EL NOU
NÚMERO DE TELÈFON
DE LA POLICIA LOCAL

TELÈFON: 971 66 90 00

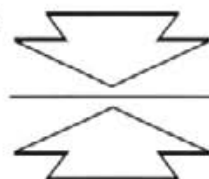
FAX: 971 66 90 66

**CENTRE RECONeixEMENT
MÈDIC - PSICOLÒGIC**

Antoni Isern Oliver

CERTIFICATS MÈDICS
PER AL PERMÍS DE
CONDUIR I D'ARMES

OBERT ELS DILLUNS
de 17'30 a 20 hs.
C/ Antoni Garcias 1-A
Tel. 66 22 82 (Lluçmajor)

METGE OCULISTA

Dra. Núria Busquets
(EQUIP CLINICA JUANEDA)

CITA PREVIA
Tel. 66 22 82 - 28 94 58

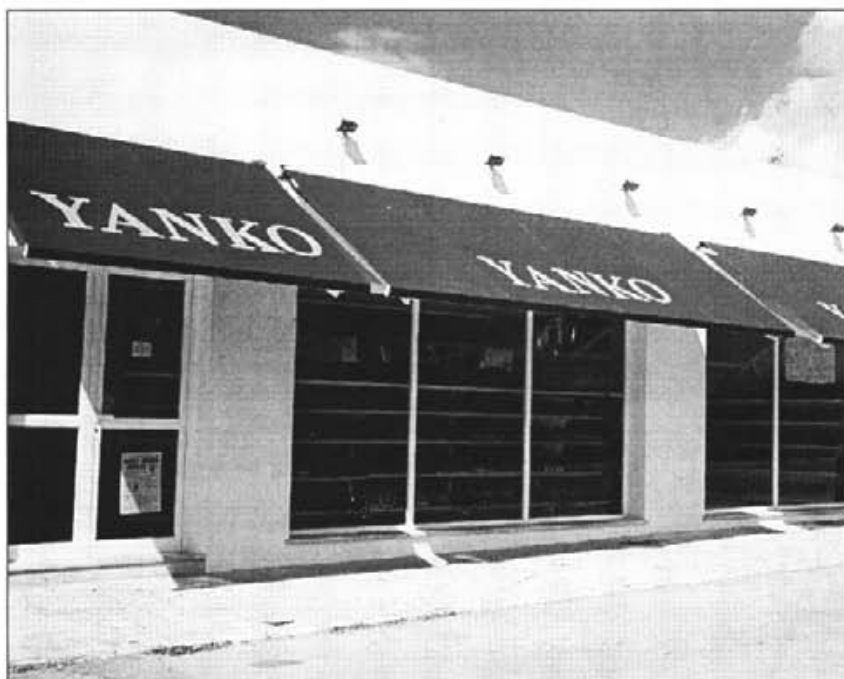

Nou negoci a Lluçmajor

L'empresa Yanko ha obert una tenda dins el mateix local de la fàbrica de calçat a Lluçmajor, al C. Grup Escolar s/n.

A Inca es fabriquen les sabates d'home i a Lluçmajor les de dona, les quals s'envien a Inca i des d'allà es distribueixen a totes les tendes. Les sabates Yanko només es fabriquen a aquests dos llocs, encara que les oficines centrals siguin a Barcelona.

L'encarregada d'aquest nou negoci és na Francisca Lliteras i les sabates que es venen són les pròpies de la temporada, d'home i de dona, i també hi ha parells solts. El preu és d'un 30 a un 50% més barat que a les seves pròpies tendes. ♦

La companyia Air Europa va traslladar un avió des de l'aeroport fins a Lluçmajor

A la 1 de la matinada de l'1 d'octubre l'autopista de Llevant es va haver de tancar perquè un avió es va traslladar des de l'aeroport fins a la seu d'Air Europa situada en

el polígon de Son Noguera a Lluçmajor.

L'avió Turbocommander va ser arrastrat per un camió de gran potència. L'avió cobria quasi tota l'autopista i el camió va haver de circular pel centre. El trajecte es va fer en 25 minuts perquè el conductor va aconseguir velocitats de 50 km/h. ♦

expert

ELÈCTRICA

Calafat

Sens dubte te convencerà

**COMPRI ARA I COMENCI A PAGAR
EN EL 2000**

C/. Sa Fira, 3 - Tel. 66 19 01 (Lluçmajor)

C/. Nou, 85 - Tel. 65 28 36 (Campos)

S'AMFORA

C/. de sa Font, 8 - TEL. 66 18 16 - LLUCMAJOR

6

Cristaleria Lluçmajor

JOAN MOREY

**LAMINATS - BISELLATS - MIRALLS - DECORATS
VIDRIERES ARTÍSTIQUES - DOBLE ENVIDRIAT**

Bones Fires!

Ronda Migjorn, 80 - Tel. 66 14 93 - Lluçmajor

Aprobat el pressupost per arreglar ses Escoles.

*La Conselleria d'Educació es compromet a acabar la reforma dins el 2001.
El projecte respectarà la fesomia de l'edifici.*

Redacció

El Govern Balear ha aprovat un crèdit de 37 milions de pessetes per iniciar les obres de reforma de ses Escoles de Lluçmajor. Aquests doblers es destinaran a rehabilitar completament tres aules de l'ala de Migjorn que ocupen una superfície de 228 m². Segons han informat fonts de la Conselleria s'obre ara un termini de 26 dies per trobar contractista i, una vegada signat el contracte, es disposa de sis mesos per executar les obres.

Aquestes dades varen ser donades a conèixer a la direcció del centre pel Conseller d'Educació, Damià Pons, que es comprometé a aconseguir el pressupost necessari per escometre les obres de reforma de tot l'edifici (uns 300 milions de pessetes) en dos anys. El conseller informà que signà la petició de pressupost el passat dia 16 d'agost i que, superats els inconvenients urbanístics que entrebancaven l'aprovació del projecte (part de les aules afectades estan increïblement declarades zona verda pel Pla General de Lluçmajor), confiava que les obres estarien acabades en el termini previst. No obstant això, instà tots els presents a fer esforços perquè la situació que viu el món de la construcció no afegís dificultats a la solució d'un problema que s'arrossega de fa tants d'anys.

Damià Pons manifestà el seu interès per resoldre amb la màxima rapidesa possible la reforma del Col·legi públic Jaume III en consideració a la seva importància i a la llarga lluita que han dut l'APA i la direcció del centre per ésser escoltats per l'Administració. Manifestà, no obstant, que faria falta habilitar les partides pressupostàries necessàries per complir aquesta promesa i avançà la seva intenció de cercar la col·laboració de l'Ajuntament tant per resoldre els problemes urbanístics que poguessin demorar l'inici de les obres com per cooperar econòmicament en el seu finançament.

El nou conseller assistí a la reunió amb la direcció del Col·legi acompanyat pel director general de Planificació i Centres, Jaume Gual, i pel Secretari General Tècnic, Santiago Pons, que exposaren els detalls del projecte i de la seva tramitació. Els autors del projecte de reforma ara aprovat són els arquitectes Bartomeu Nicolau i Francesc Garau.

La direcció del Col·legi Públic Jaume III aprofitarà la reunió per informar el conseller de les queixes que hi ha hagut sobre el mal acabat d'algunes obres que s'han fet a l'escola i per la no rentabilització d'elements mobles (portes, finestres, persianes) de valor. Des de la conselleria es

prengué nota d'aquestes queixes i s'acordà fer les passes necessàries per subsanar-les. Pel que fa als problemes urbanístics que han sorgit s'acordà escriure a l'Ajuntament per tal de sol·licitar una ràpida modificació puntual del PGOU que permeti iniciar les obres sense més entrebancs.

Finalment, es començà a perfilar el calendari de finançament de la reforma global de tot l'edifici. Damià Pons manifestà la seva intenció que el 50% de la partida de tres-cents milions que inicialment es calcula que costaran les obres pugui entrar en el pressupost de la Comunitat Autònoma de l'any que ve per tal que en el pressupost del 2001 hi pugui figurar el cinquanta per cent restant. De complir-se aquestes intencions el llarg contenciós de les escoles estaria resolt en menys de dos anys. ♦

Esperança Garcías

Cabells

Perruqueria UNISEX

C/. Antoni Maura, 13-B • Tel.: 66 17 46 (Lluçmajor)

S'Arenal

Tomeu Sbert

Es farà un estudi per buidar carrers i fer-hi aparcaments

En una reunió amb el batle, Lluç Tomàs i la majoria de representants dels establiments hotelers de s'Arenal de Lluçmajor, aquests presentaren al batle, que anava acompanyat pel tinent de batle Joan J. Jaume, un conjunt dels problemes més significatius existents a la zona turística, per veure de solu-

cionar-los en un temps mínim.

El batle llucmajorer va contestar les preguntes dels hotelers. Els hotels que tingueren representació foren vint: Bahamas, Bahía de Palma, Costa Verde, Delta, Emperador, Europa, Gracia, Juan Palma, Kilimanjaro, Manaus, Mediodía, Olimpo, Palma-Mazas, Reina del Mar, Reina Isabel, Sol Pinos, El Dorado, Tal i Torre Arenal.

Un dels punts de més interès va ser centrat en la necessitat i possible construcció d'un nou pont per damunt del

torrent dels Jucus, des d'aproximadament l'altura del carrer Dragonera, part més alta del carrer de Sant Cristòfol per anar a enllaçar entre ses Cadenes i l'entrada de s'Arenal a la part de Ciutat. D'aquesta manera, es podria evitar, en part, l'aglomeració desmesurada que aquest estiu ha patit el passeig de Miramar, única via vàlida d'entrada des de Palma al terme de Lluçmajor, ja que el carrer Marineta quasi no s'utilitza a causa de la incomoditat que suposa si un ve des del carrer Milan, a la part ciutadana.

Boutique

Marlu

**Roba de Joventut,
de Senyora i Senyor.**

- Gran varietat amb bolsos de festa
- Bijuteria xapada d'or
- Darreres novetats amb complements

**Recollida autoritzada de neteges tèxtils;
Tintoreria "CALTOR"**

VOS DESITJAM BONES FIRES

C/. d'Es Vall, 93 - Tel. 971 66 05 29 - LLUCMAJOR

Buidar carrers per fer aparcaments?

- Un altre tema prou important i sorprenent foren les paraules del batle dient que tal vegada es podria estudiar la possibilitat de buidar carrers i fer-hi aparcaments subterranis, com per exemple al carrer Salut, des del Gran i General Consell i part de baix del carrer de Sant Bartomeu, així com el mateix carrer del Gran i General Consell des de Salut a Miramar.

Ho va dir el batle però es diu que la iniciativa podria haver sortit del nou regidor Julià Mòjer, cosa que no hem pogut comprovar. També es va esmentar la conveniència de fer un estudi per allargar l'actual passeig de Miramar fins a l'altura del carrer Roses, vorejant la mar, devora les instal·lacions del Club Nàutic i ocupant part d'aquestes instal·lacions però sense causar cap tipus de perjudici.

Es varen discutir més temes, entre els quals destaca la creació d'un trenet que circulàs contínuament, a l'estiu, pels principals carrers de s'Arenal (Lluçmajor) per alleugerir la circulació de cotxes.

I encara es va anar més lluny, recordant que fa temps, es va fer un estudi per ordenar el torrent de son Verí (Saluet) amb la idea de fer-hi un passeig i que des de l'avinguda Europa arribàs al començament del passeig de Miramar, a l'altura de la confluència dels carrers Sant Bartomeu-Roses.

Notícies breus

- El "Cor Marina" de s'Arenal, sota la direcció de Jaume Oliver, va actuar al Teatre Principal, en el III Festival de Cors musicals de Persones Ma-

jors.

- Aquest mes d'octubre se celebren dues diades denominades "Festa al turista" organitzades per l'Associació d'hotelers presidida pel llucmajorer Miquel Vidal Fullana.

- Es vol sol·licitar la implantació de l'ORA en alguns dels carrers on es troben ubicats la majoria d'hotels.

- El Campionat de Balears de "Petanca", de veterans, es va disputar a les pistes de son Verí on triomfà un triplet de Can Pastilla. L'entrega de trofeus va anar a càrrec del batle, Lluç Tomàs, i dels regidors Joan Puigserver i Ezequiel Ramos, juntament amb la presidenta de la Federació Balear, Aina Sastre i el president del club organitzador, Pep Coll.

- Damià Capó, expresident del Grup S'Ajuda i de la UD Arenal, greument malalt amb les cames quasi paralizades, es troba resident a les Illes Canàries. Esperem que pugui tornar a Mallorca, tot i que no en tenguim gaires esperances. Li desitjam tot allò millor.

- Les obres de la nova depuradora continuen a bon ritme.

- Igualment podem dir de les del nou institut de s'Arenal. Si no sorgeixen nous impediments, estarà enllestit a finals de novembre.

- Es vol fer una relació, el més completa possible, de tots els antics trencadors de s'Arenal, i esculpir-la en pedra de marès com un altre detall més d'homenatge. Els trencadors foren els veritables fundadors de s'Arenal, al segle passat.

- A Badia Gran es va procedir a un reasfaltat dels carrers i places públiques, fet comentat ben satisfactoriament.

- En canvi, l'excés de cans i cusses sembla que estan fent la vida molt molesta a molta de gent, també a Badies.

- Mateu Contestí Torrens, "es mestre Morlà", fa unes interessants declaracions a la revista "S'Unió de s'Arenal", referides a tota una vida dedicada a l'ensenyament.

- "Impetuoso" és un cavall de pura sang espanyola, de l'Eugada Bauçà de s'Arenal, campió de Balears. Al mes de desembre acudirà a Madrid per representar la nostra comunitat.

- Els hotelers de la denominada Platja de Palma es reuniren amb el nou conseller de Turisme, Celestí Alomar. La reunió fou molt agradable, amb bones paraules i esperances de millores a la zona.

- Magdalena Cardell Vidal, llucmajorera venguda a s'Arenal quan te-

Magdalena Cardell Vidal "D'es Moli" compleix 100 anys.

nia set anys, compleix dia 20 d'aquest mes d'octubre, 100 anys de vida. La nova centenària és la mare de l'expresident del Mallorca, Miquel Contestí. Per aquest esdeveniment, Magdalena Cardell rebrà un homenatge. Enhora-bona!

- Ah! I bones Fires per a tothom!

B O T I G A CA'N TONI

*El millor licor i vins mallorquins
Barral 4L. i 3L.*

Vi Binissalem.....Ripoll 13º, 14º

Vi Binissalem.....Ca'n Novell 15'50º

Vi Algaida.....Amengual 12º

Sangre de Toro 13º

Jumilla 14º, Huelva 13º

Per fer un bon pa amb oli

*Primer es frega la tomàtiga de penjar,
llavors es posa la sal i al final l'oli.*

Bon profit!

C/. Bisxbe Taixequet, 62 • Tel.: 971 66 03 93 (Llucmajor)

Quatre mots

Joan Ramis, encarregat de la Biblioteca Municipal

10

Coloma Julià

Per què decides optar a aquesta plaça?

M'interessava perquè jo ja estava a la biblioteca municipal de S'Arenal, i quan va sortir aquesta plaça a un concurs-oposició m'hi vaig presentar i la vaig aconseguir.

Es necessiten uns estudis especials per ser bibliotecari?

Des del Consell Insular ens donen uns curssets de tres o quatre dies cada any. Jo he fet curssets d'expurgació, o sigui de neteja de llibres que no s'utilitzen o que no estan actualitzats, i d'altres curssets d'animació de la biblioteca, per saber atreure els lectors nous, els que vénen per primera vegada a fer consultes concretes.

Des de l'Ajuntament s'ha previst fer més activa la biblioteca?

La biblioteca serà viva perquè sempre arribaran llibres nous. Els llibres arriben de la xarxa de biblioteques del Consell de Mallorca i l'Ajuntament és el que posa el local i paga el personal.

El problema més greu és la manca d'espai; "La Caixa" ha cedit aquest local a l'ajuntament per un any i després s'haurà de cercar un espai més gran.

Ha augmentat el fons de la biblioteca en aquest breu període de canvi de la biblioteca de "La Caixa" a la biblioteca Municipal?

Han arribat prop de 300 llibres nous i vídeos, també algunes revistes, però també han deixat d'arribar d'altres revistes que enviava "La Caixa". ♦

PRODUCTOS PARA TRATAMIENTO DE PISCINAS DETERGENTES - LEJIAS

La Palmera

Guillem Terrassa, 37
Tel y Fax. 66 04 69
07620 Lluçmajor - Mallorca

El Dr. Bartomeu Font Obrador,

cronista oficial de Lluçmajor, va obrir amb el seu pregó:

El rei Jaume II de Mallorca i les Ordinacions de les nostres pobles.

Al llindar del VII Centenari de la fundació de la vila de Lluçmajor, les fires d'enguany.

**Francina Capellà
Margalida Palou**

No hi ha dubte que 1999 ha estat un any molt important per al Dr. Font: s'han presentat els dos darrers toms, VI i VII, de la **Història de Lluçmajor** i a més d'altres publicacions, tots podem recordar que al mes de maig va ser proclamat *Fill Il·lustre* del nostre poble. Ara s'ha donat el cas de ser-ne pregoner per segona vegada, i és que, per molt que intentem agrair-li tot el que ha fet per reconstruir les nostres arrels, per molt que fem, sempre serà poc comparat amb la tasca d'anys i anys que ell ha dedicat al poble on va néixer: "cada dia he fet Lluçmajor; encara que hagi viscut a Palma, cada dia he anat a l'Arxiu del Regne, i encara no m'he aturat, em queda tant per fer...".

De la conversa mantinguda amb Don Bartomeu Font en destacam els següents punts.

Ens podria parlar un poc sobre el tema principal del Pregó?

El tema i títol de pregó **El rei Jaume II de Mallorca i les Ordinacions de les pobles**, serà presentat al llindar de la commemoració del VIIè centenari de la fundació de la nostra vila. Esdeveniment que la Corporació Municipal aprofitarà per fer una sèrie de celebracions durant l'any que ve:

- La fundació de la vila l'any 1300, i
- La Carta de Franquesa de l'any 1230, primera disposició legislativa del rei Jaume I el Conqueridor, és el fonament de tot el procés democràtic, liberal i civilitzador del nou regne.

El Repartiment, l'any 1232, posà l'alqueria de Lluçmajor en mans del

Examinant un manuscrit juniperià al convent Sant Felip Neri de Palma

cavaller Ramon Sant Martí i l'any 1239 hi havia ja una parròquia dedicada a l'arcàngel Sant Miquel, al front de la qual figurava el rector Berenguer. La universitat de la parròquia, l'any 1285 elegí síndics per fer homenatge de fidelitat al rei Anfós III d'Aragó, qui va envair Mallorca i foragità el seu oncle Jaume II. L'any 1246, però, Lluçmajor ja era una vila molt ben situada al bell mig camí de la Ciutat i les localitats de Campos i Santanyí, al peu del puig de Randa i a 13 km del Cap Blanc, situat a la costa, tan perillosa pels freqüents atacs dels moros que foren expulsats després de la conquesta.

Les Ordinacions de les pobles, l'any 1300, foren una sàvia prerrogativa del més viu interès urbà regional, deguda al bon rei Jaume, feta ja dins la darrera part del seu regnat, després d'haver recuperat Mallorca l'any 1295, pel famós tractat d'Anag-

ni, als seus cinquanta-cinc anys d'edat i que, gràcies als ordinadors: Pere Estruch i Ramon Desbrull, posaren les premisses urbanes de tot el futur de la nostra vila fins al dia present, fins i tot, l'assegurança de l'aigua, a més de preveure la llibertat, l'economia i els aspectes socials de l'hàbitat lluçmajorer. El punt de partida va ser el Quadrat situat entre el Vall, el Convent, la Punta i el carrer Major, on les primeres projeccions foren: l'església, el lloc sagrat, la casa i l'hort rectoral, la plaça i el carrer nou. També es va projectar el llarg carrer de la font, pel qual venia l'aigua de Ferrutxelles fins a les basses, prop de la Calatrava. Tot això és objecte d'estudi mitjançant els textos dels historiadors, des de Guillem Terrassa, qui es fa ressò de Binimelis, passant per Berard, Pons Pastor, Vich Salom,

Alomar i Santamaria.

Amb la presentació d'aquests dos darrers toms, dona per acabada la tasca de la Història de Lluçmajor?

Ni molt menys. Estic treballant en els índexs tant onomàstics com topònims i de matèries, però també hi fan falta uns complements de molts d'altres documents que he localitzat darrerament als arxius. Tot això vol dir que l'obra, com si fos un ésser viu, creix i es modifica. També pens publicar una memòria de la Història comprensiva, en to divulgatiu i ben planer, sense aparell crític, dels esdeveniments, figures i monuments històrics. Un vademècum orgànic i sistemàtic. Jo no som partidari de la mecanització de la història a través de les corbes estadístiques, que deshumanitzen el relat.

El meu mestre Jaume Vicenç Vi-

ves deia que la història local no només eixampla la base dels coneixements històrics, sinó que també demostrava l'arrelament a la terra natal: un dels vincles més sòlids de l'home modern, sobretot davant l'actual crisi de consciència europea, despersonalitzada en l'uniformisme de les masses urbanes i adulterada pels nacionalismes frenètics o per cosmo-politismes de fàcil signe marxista.

Quina ha estat la millor valoració que li han fet de la Història de Lluçmajor?

Seria menyspreu de la humilitat pròpia d'un recercador històric, vull dir pecar d'orgull, recordar els elogis, merescuts o no, que em feren en motiu de la proclamació de Fill Il·lustre, que és el que més m'honora, però faré menció del que va fer arribar el gran historiador P. Miquel Batllori al batlle, aquell vint-i-cinc de maig últim. Diu: *No és només la seva extensió, sinó la seva qualitat, que avui hem de remarcar, perquè l'una i l'altra contribueixen igualment a fer-ne una obra modèlica d'història local, amb projeccions territorials, nacionals i àdhuc universals, de cara sobretot a l'Amèrica septentrional que un temps fou espanyola.*

Té altres iniciatives en marxa, a més de les dites?

Si Déu ho vol, a més d'haver entregat un treball de documentació històrica sobre el testament inèdit del cardenal Despuig a l'Institut d'Estudis Balearics, tenc l'encàrrec d'una editorial catalana per escriure una biografia de Fra Juníper Serra, el pioner de Califòrnia. En principi se'n preveuen edicions de gran tiratge traduïdes a diverses llengües i presentacions a Europa i a Amèrica. Aquesta seria la vuitena biografia del fundador de les missions de Califòrnia que

Miquel Munar, Antoni Munar, Gabriel Alomar, Mateu Monserrat (batlle), Bartomeu Font i Andreu Martín. Monolít que es va aixecar en memòria de J. Colomines a Capocorb Vell (1959).

duc dins el cor, des del 1964, la grandesa d'un paisà intemporal i universal.

Com és que sempre ha tingut aquesta vocació tan grossa per Amèrica?

Crec que ja em venia de família, perquè el pare de la meua mare, Gori Oliver Blau, que tenia una fonda a plaça, La Farola Verde, l'any 1908 se'n va anar a Mèxic perquè les coses no li devien anar gaire bé. Allà hi va estar cinquanta anys, jo conserv 800 cartes que el meu padrí va enviar a la meua padrina. Possiblement no hi hagi una documentació tan monolítica d'un indià llucmajorer, abans que mallorquí, com la del meu padrí. Sempre m'han dit que una de les primeres paraules que vaig aprendre a dir va ser Mèxic, i, cada vegada que hi vaig em

reben massa bé i tot.

Amb tot el que heu fet, deueu tenir una documentació increïble?

M'agrada que m'hàgiu fet aquesta pregunta. Tenc moltíssima documentació i n'hi ha molta d'arxius privats que al llarg dels anys m'han fet arribar, a més també tenc un epistolari de quatre o cinc mil cartes de gent de tot el món, i, la veritat és que m'agradaria molt poder veure catalogat tot el fons administratiu de l'arxiu de Lluçmajor -que és al darrer pis de l'Ajuntament nou- i el fons històric -que és a la sala del rellotge de l'Ajuntament vell- i que tot pogués dur-se al claustre de Sant Bonaventura, una vegada restaurat. Si així fos, jo donaria tota aquesta documentació, sempre amb l'esperança que pugui ser útil a qui vulgui treballar sobre aspectes del

SEMAR

Industries Semar, s.a

C/. Joan Moserrol, 6 - 8
Tel. 66 01 57 - Fax: 66 29 01 (LLUCMAJOR)

DISTRIBUCIONES

La Sirena, S.A.

- Embolits
- Cuixols
- Formatges

Avda. Carles V, s/n Tel. 66 23 11 (Lluçmajor)

Bartomeu Font, pregoner; Mateu Monserrat, jutge de pau; Lluç Tomàs, batle; Pedro Barros, tinent de la guàrdia civil i Antònia Suñer, regidora de Cultura.

nostre poble.

El doctor Bartomeu Font és un gran orador dotat d'una memòria extraordinària i ens va impressionar la passió amb què parla de Lluçmajor i la seva història. És capaç de citar literalment, fragments complets de la Història de Lluçmajor o enumerar tots els avantpassats d'una determinada família o els propietaris d'una possessió sense aturar-se a pensar. Hem aprofitat l'oportunitat de l'entrevista perquè ens aportàs la seva visió sobre aspectes actuals que preocupen la majoria de la gent.

Com veis el futur de Mallorca, creis que arribarà a ser dels alemanys?

No ho he cregut mai. En vénen molts, però també n'hi ha qui se'n van perquè acaben arruïnats. A més

el Govern de les Illes Balears pot fer que les finques grosses no es puguin dividir, ara el que no es pot fer és dir que no puguin comprar, perquè som dins Europa i hi ha llibertat absoluta.

I el Lluçmajor del segle XXI, com el veu?

Lluçmajor serà una colonització extemporània, intemporal, fora de si mateixa, serà un monstre d'urbanitzacions i comerç internacional. N'hi ha qui fins i tot prediquen una Mallorca completament urbanitzada, tot ciment, on es podria donar el cas que els mallorquins haguéssim de servir els nous colonitzadors, anglesos i alemanys. A Amèrica passà el mateix. Hem de pensar que les terres que venem van a parar a mans de gent que no estima la nostra terra. De totes maneres pens que sempre hem d'anar endavant, segueix el gran lema de Fra. Juníper: "Sempre endavant, num-

ca retrocedir", i el va pronunciar en una època terrible d'imposició castellana.

Considerau que la Diada Nacional de Mallorca s'ha de celebrar dia 12 de setembre en record de Jaume II?

De cap manera, s'ha elegit per conveniència. Pensau que l'any 1300 Jaume II ja celebrava la festa més important el dia 31 de desembre, en honor al fundador del regne, el seu pare Jaume I, data en la qual va fer la seva entrada a Ciutat. I el que no s'ha de fer mai és desvirtuar la història.

Per acabar, considerau que conservarem la llengua catalana, o no?

Sí, la conservarem, perquè cada dia hi haurà més gent culta, preparada per a lluitar. La vida és una lluita afeïssada de lleons, cada dia hi ha més gent que vol anar endavant i el lleó és menja la gasela, i aquesta es menja el conill... Tot és una cadena i arribarà el dia en què la gent d'aquí es veurà amb la necessitat de lluitar per imposar el que és seu. Haurem de fer de lleons encara que de moment no arribam a conills. Hem de pensar que la història és l'única cosa que podem defensar i que ningú no ens la podrà prendre.

Si em deixau dir dues paraules més, voldria afegir que la meua gran aspiració és que hi hagi algun jove historiador que vulgui agafar la torxa de l'escut de Lluçmajor i continuï interessant-se per la nostra història. M'agradaria que vengués qualsevol i em digués *Bartomeu, allò que dius a tal pàgina no és correcte*. Lluçmajor és la vila de la qual s'han conservat més documents històrics, hi ha molta feina per fer.

Moltes gràcies i bones festes. ♦

13

SERRALLERIA

Jaime Maimó

FERROS ARTÍSTICS I FORJATS

ESPECIALITAT EN TREBALLS D'ALUMINI

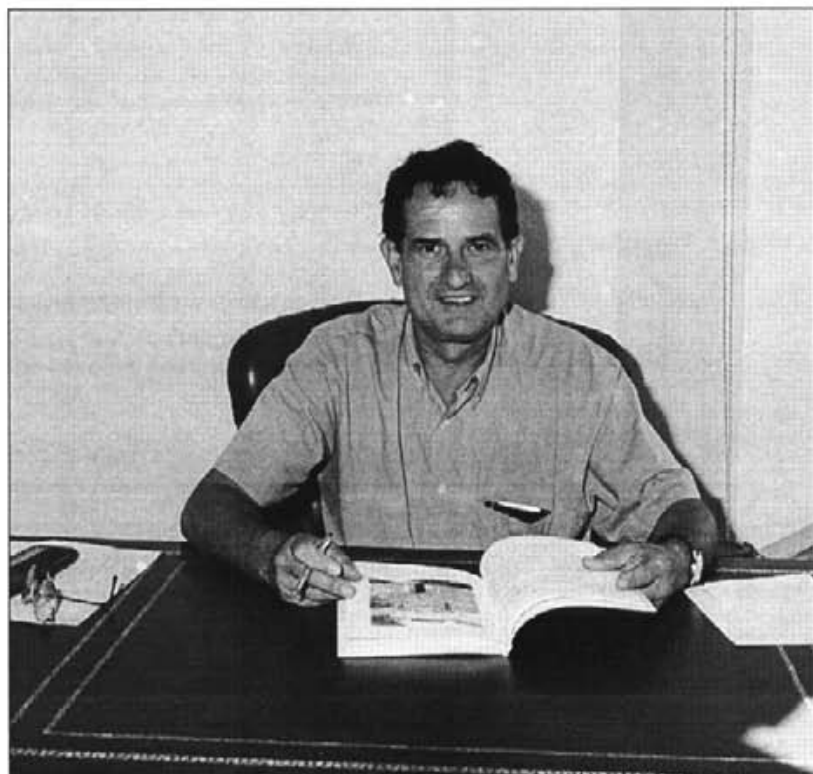
I D'ACER INOXIDABLE

AVDA. CARLES V, 26 - TEL. 66 06 82 - LLUCMAJOR (MALLORCA)

El batle ens parla de Fires

Ignasi Barceló
Foto: C. Julià

Lluç Tomàs estrena Fires com a primera autoritat del Consistori llucmajorer. Des d'aquesta entrevista, ens en parla.

- Quina és la vostra opinió sobre les Fires d'enguany? Quines novetats hi podem trobar?

- Les Fires, com cada any, seran motiu per a la celebració de molts d'actes, de caire cultural, esportiu i econòmic, que començaren el passat 18 de setembre amb el Pregó de l'historiador Bartomeu Font Obrador, i que culminaran el dia de la Darrera Fira, amb la gran exposició que cada any es realitza, des de fa vint anys.

Pel que fa a novetats, a més de les curses de cavalls a les pistes de son Gall, també hi haurà una original cursa d'ases.

A més del festival de LLUCMAROCK, al passeig de Jaume III, tindrà lloc un concert de POP ROCK FIROCK al camp municipal d'esports, on esperem una gran concurrència de gent jove, tant del poble com de tota l'illa.

A l'antic casal de la senyora de Gomera, i adequat recentment per a l'Ajuntament, al celler restaurat hi haurà una mostra d'utensilis, recipients i altres eines de feina per a l'elaboració del vi. Aquest local espaiós serà un lloc adient per deixar a qui ho sol·liciti una sala d'actes per a reunions, conferències, etc.

Com a darrera novetat, el dia del Firó, hi haurà un concert de l'orquestra Simfònica de Balears, Ciutat de Palma. El lloc, encara no el sabem perquè han de venir membres de l'Orquestra per escollir el que creguin més adequat.

- Alguna altra cosa?

- Sí, vull manifestar el meu desig que aquestes Fires siguin òptimes, tant per als llucmajorers com per a la gent de fora que ens visiti. ♦

MONSERRAT

MODA HOME I DONA

MERCERIA

PERFUMERIA

LLENCERIA

ROBA PER A LA LLAR

*Ens trobareu a la
Plaça d'Espanya, 49
Tel.: 971 66 05 10
VOS ESPERAM*

TINTORERIA

LAVANDERIA

Beyro

— Rentat en sec i aigua —

VOS DESITJA BONES FIRES

C/. Príncep, 22
Tel. 971 66 21 08

C/. Bisbe Roig, 4
Tel. 971 66 07 70

07620 LLUCMAJOR (Mallorca)

Inauguració del centre cultural "Sense nom"

Un públic tan nombrós com heterogeni va fer acte de presència a aquest centre que ha obert les portes per a la cultura

Coloma Julià

El dia de Sant Miquel el centre "Sense nom", ubicat a la Ronda Migjorn, 169, va ser inaugurat amb la presència d'un públic tan nombrós com heterogeni, el qual havia acudit per delirar-se amb el concert de piano d'en Joan Lainez acompanyat per na Paquita Cañellas, qui recitava o cantava o cantava amb força des de Lorca a Costa i Llobera, passant per cançons populars mallorquines.

Es evident que foren molts els llucmajorers i llucmajoreres que acudiren a l'acte, i també foren els amics i clients de na Pilar González, directora del centre, gent del món de l'art i de la decoració, gent que observava l'ample espai dedicat a la venda de mobles, i l'exposició col·lectiva de pintors i pintores de Grècia, de Portugal, d'Alemanya i de Llucmajor... mentre na Pilar ens parlava del projecte dirigit a tots nosaltres i als que exposarien al local, i ens recordava que la cultura no té fronteres.

Dins aquell espai hi havia una certa màgia, amb alguna pinzellada de surrealisme... i després del molt digne concert d'en Joan Lainez, un grup d'alemanys anomenat "The New Orleans five and sciffle", amb molta espontaneïtat va fer la seva moguda i simpàtica actuació i va engrescar el públic, sobretot alemany, que no se n'havia anat encara.

Dos dies després na Pilar González ens parlava de la resposta positiva per part de la gent i està segura que això tindrà ressonància. Ara ja pensa plenament en l'actuació que vol fer per Nadal: una nova exposició, una obra de teatre, música i lectura poètica, l'actuació d'un mag i una subhasta que serveixi per subvencionar el centre i alguna altra necessitat que pugui tenir Llucmajor.

També ens parlava de les escultures a l'aire lliure d'en Siegfried Jansen, del dibuix decoratiu de na Nadia, de les expressions plàstiques de na Nuria Cerezo, estudiant de disseny; de la pintura d'en Marco Leantro, del seu cercle pels carrers de Palma que el fan tornar al lloc de partida; dels quadres fets amb metall d'en Thomas Jander, molts d'ells arribats el dia següent de la inauguració, on es desprèn energia, tècnica i la fredor del temps actual.

I també situava la pintura de n'Ana Blunt a l'altre extrem de la d'en Pere Emili. Si la d'en Pere Emili era espiritual i molt sensible, la de n'Ana era la ironia de l'espiritualitat, la lluita amb ella mateixa, amb els seus propis àngels i dimonis. ♦

Antoni Garcies, Conseller de Presidència

Catalina Font
Fotos: Coloma Julià

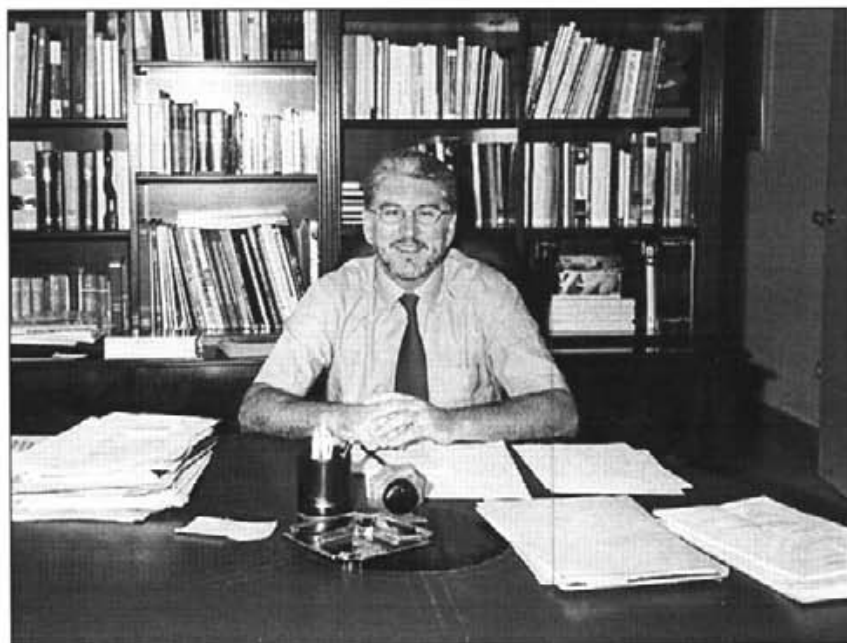
Antoni Garcies Coll és, des de fa quatre mesos, Conseller de Presidència del nou Govern de les Illes Balears. Compatibilitzar aquesta tasca amb la de regidor del PSOE a l'Ajuntament de Lluçmajor no és gaire senzill, però la seva personalitat tan activa, tan dinàmica, possibilita un treball realitzat a consciència. "Lluçmajor de Pinte en Ample" ha tengut el deure i el plaer d'entrevistar-lo.

- Quines són les tasques pròpies del Conseller de Presidència?

- La Conselleria de Presidència té com a tasques pròpies administrar el patrimoni de la C.A., coordinar l'acció del govern amb el Parlament, portar les relacions exteriors del president, coordinar la política de comunicació del Govern de les Illes Balears, exercir de secretari al Consell de Govern i d'altres derivades d'aquestes, que no cal esmentar.

- L'anomenat Pacte de Progrés significa treballar amb grups la ideologia dels quals es diferencia en alguns matisos. De quina manera interfereix aquesta situació a l'hora de governar?

- Governar en si mateix no és sen-

zill, ja sigui a través d'un pacte o sense; ara bé, l'elaboració del Pacte de Progrés va ser un treball intens de negociació, suficientment extens i això fa que tots els partits que composam el pacte, sapiguem a què ens hem d'atendre.

- Quines dificultats comporta compaginar la Conselleria amb la tasca de regidor a l'Ajuntament de Lluçmajor?

- En principi, aquesta és una si-

tuació que no té perquè tenir dificultats; ara bé, el fet que el PP-ASI hagi decidit la celebració dels plenis al matí i no al vespre, com era el costum, em pot crear alguna dificultat que intentaré superar.

S'ha d'intentar que els departaments d'una mateixa conselleria siguin en un mateix edifici

- Quins primers canvis s'han fet (o heu fet) a la Conselleria de presidència d'ençà de la vostra arribada?

- Hem revitalitzat tot el paper de coordinació amb el Parlament, creant una Direcció General; estam enllestint un treball en patrimoni per anar abandonant la política de lloguers de l'anterior executiu, la qual ens ha portat a haver de pagar un milió diari de lloguers; en concret pagam 367 milions de pessetes anuals; per tant, volem adquirir patrimoni per ubicar les conselleries a més de procurar unir els departaments d'una mateixa conselleria en un mateix edifici. Volem fer un parc mòbil, estam elaborant l'inventari de béns de la Comunitat Autònoma, que després de setze anys, ens hem trobat que no existeix. Estam treballant també en una nova llei de patrimoni, una nova llei de règim

grafimut

**OFFSET - TIPOGRAFIA
PAPERERIA**

Bisbe Taixaquet, 60 - Telèfon : 971 66 00 69
LLUCMAJOR

jurídica i una de Consells Insulars així com un conjunt de lleis de transferències als Consells a més d'una nova llei sobre el Consell Consultiu.

- Al començament d'aquesta nova legislatura, semblava que el govern Antich tenia molt clara la intenció d'imposar l'anomenada Eco-

taxa. S'ha canviat d'opinió?

- El Govern no ha canviat d'opinió i s'estan elaborant tots els estudis necessaris per crear la norma que faci possible que a les Illes els turistes aportin una quantitat monetària per fer front a tot el conjunt de temes mediambientals per als quals necessitem

fons públic.

El pacte de progrés també beneficiarà el nostre municipi

- Quins són els reptes per a aquests propers quatre anys?

- És difícil concretar reptes, però si ho he de fer, diria que fer avançar la nostra autonomia, aconseguir el màxim de cotes d'autogovern per a les nostres Illes al mateix temps que anar fent una societat més justa, més igualitària i més solidària.

- En quina mesura influeix al nostre poble el fet que el Conseller de Presidència sigui llucmajorer?

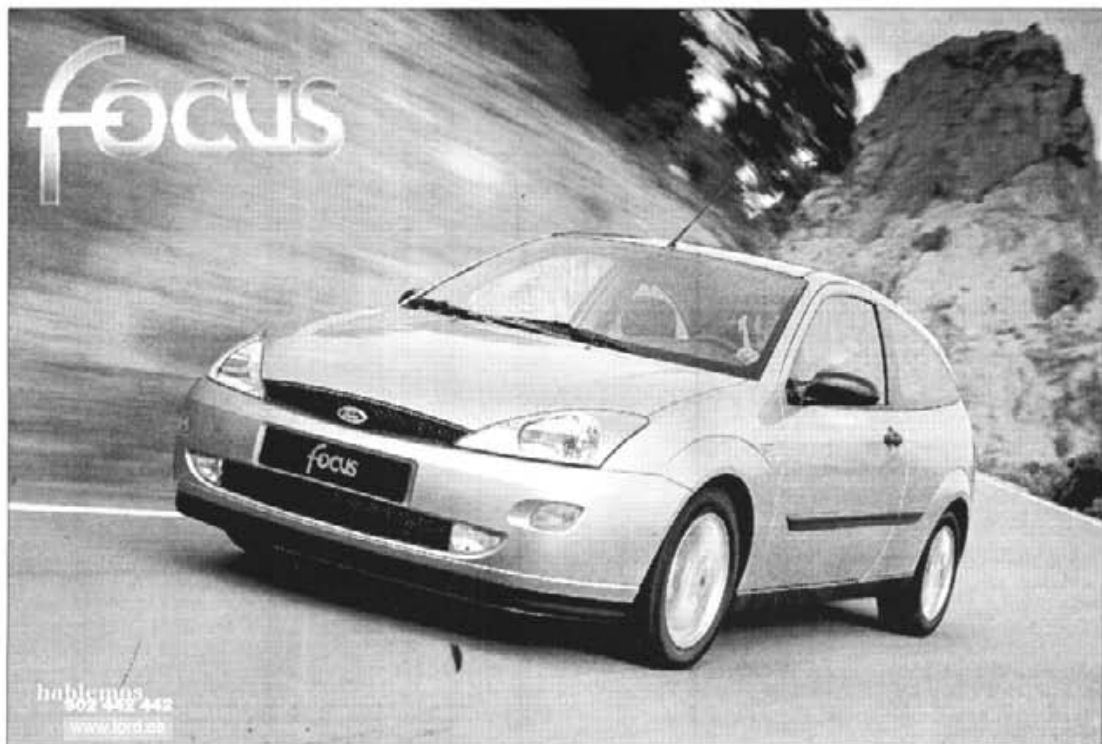
- Crec que és important que en el Consell de Govern hi hagi un llucmajorer, com ja n'hi havia hagut un altre, però crec més en les polítiques que es porten a terme més que no en el territori. Per tant, pens que les polítiques que durà a terme el Pacte de Progrés seran beneficioses per al nostre municipi, perquè fins ara el Govern del PP no havia donat satisfacció a les demandes socials; en podria anomenar moltes, les quals dins aquesta legislatura es veuran satisfetes pel Govern de Progrés. ♦

Autoventa Ciutat, M&T, S.L.

Miquel Mas Alba. Gerent   Servei Oficial   C/. Ciutat, 86 - Tel. 66 01 25 - LLUCMAJOR

B
o
n
e
s

F
i
r
e
s

CARNISSERIA ■ XARCUTERIA

**ZANOQUERA
GARCÍAS**

EL SUPERMERCAT DE LA CARN

CADA SETMANA TENIM LES DARRERES
NOVETATS D'ALTA XARCUTERIA

- PRIMERES MARQUES DE "PATÉS"
- POLLASTRES DE CAMP
- TOTS ELS DIES TENIM ENTRECOT DE VEDELLA
- POLLASTRES FARCITS PER ENCÀRREC
- PORCELLES, INDIOTS, ANNERES I POLLASTRES FARCITS PER A BATEITGS I PRIMERES COMUNIONS

*Per a vosaltres vostè és primer
Bones Fires!*

Plaça Espanya, 62 - Tel. 66 13 02 • LLUCMAJOR (Mallorca)

Ho diu el diari Quan el BOE s'equivoca

Maties Garcias

Per fer de funcionari, en hores de feina cal llegir el diari. El diari oficial, s'entén: el BOE. Diuen que el que hi surt va a missa. Que té rang de llei i de norma: és la paraula oficial de l'Estat. Però també s'erra. Com quan dona compte dels resultats de les darreres eleccions locals i, en arribar a Lluçmajor, s'hi escola una Agrupación Socialista Independiente, amb dos regidors i 966 vots. A l'espera d'una rectificació que retalli el sufix -ista de la formació rabasquina, entretenguem-nos amb uns comentaris irònics de Llorenç Capellà.

L'article s'intitula *Setmana de picabaralles* (DdB del 9-9-99). Tracta, en clau satírica, del perill que suposen per a la Seu els focs artificials que organitza l'Ajuntament de Palma per obra i gràcia del regidor José M. Rodríguez. I parlant de la catedral, no hi podia faltar el canonge llucmajorer: "Ahir mateix, festivitat de la Mare de Déu de la Salut- dia molt assenyalat a l'agenda del senyor Rodríguez-, anava aquest per la Costa de la Pols, cap a l'església de Sant Miquel, amb un gavell de roses tan voluminos que a penes podia aguantar amb els braços fent cove (...) Malauradament, la casualitat va fer que Rodríguez es creuàs amb mossèn Baltasar Coll, i aquest va moure un sagramental. "Mateo Morral més que Mateo Morral!", va exclamar el canonge, al temps que, a manotades, intentava desfer-li el ram. "Paso a la autoridad!", cridava José María Rodríguez, mentre procurava esquivar l'atac. Finalment un guàrdia de la porra va aconseguir reduir mossèn Coll. "Cridau na Catalineta!" -pregava el mossèn als vianants. I li deia al guàrdia: "-Que no saps, pur més que pur, que la bomba que en Mateu Morral va tirar al rei anava dissimulada dins un ram de flors?".

Deixant les bromes a part, un foc que contamina i fa pudor és el de la pedrera de Can Ramis, situada a la partió entre Palma i Lluçmajor, anant cap a s'Aranjassa. Aquest femer que crema amb foc colgat ha esdevengut un problema ecològic de primer ordre: "El GOB presenta denúncia contra can Ramis", diu un titular de diari. I del foc que put al perill de l'aigua inclement, perquè l'Institut Nacional de Meteorologia ha decidit instal·lar un sofisticat radar a la zona militar del cap Blanc per detectar perills de pluges i vents. Ara en fan l'estudi d'impacte ambiental i, si tot quadra (costarà 200 milions), el faran al llarg del 2000. El vell quarter canviarà el "Todo por la patria" per un més reconfortant "Tot pel bon temps". ♦

SA FILOA

C/. MELIÀ, 3 - LLUCMAJOR

Cartes

Agraïrem que publiqueu aquesta carta a la vostra secció:

S'Estanyol, es Mollet, coques, cava i traca final

Permeteu-nos, Sra. Directora, que en qualitat d'ex-usuaris del Mollet de s'Estanyol, expressem la nostra modesta opinió sobre els darrers esdeveniments ocorreguts, i sobre l'actuació dels responsables de la Conselleria de Mediambient i d'alguns membres del Govern.

Ens sembla certament xocant, que la consellera de Medi ambient i el Director General de Ports i Litoral, hagin iniciat la seva actuació amb l'esperpèntica decisió de l'"obertura" del Mollet, amb cotxe oficial inclòs i amb la complicitat d'uns "aprofitats".

Pensem, sincerament, que fou una mesura equivocada, perquè el Mollet mai no va estar tancat, Sra. Consellera, els "usuaris" s'encarregaven, des del primer dia, que no hi hagués cap impediment, desmuntaren les portes, llevaren els panys, romperen la reixeta i cobren els seus serveis... com si es tractàs d'una instal·lació pròpia, sense que ningú, fins a la data, hagi exigut cap responsabilitat.

Al desembre del 1995 vàrem rebre un escrit de la Direcció General de Ports i Litoral, on ens comunicaven la caducitat del contracte d'ús de l'atraca i se'ns va indicar la possibilitat d'integrar-nos, en condicions ben avantatjoses, a les instal·lacions del Club Nàutic, perquè per pròpia decisió vinculant i preceptiva del ministre responsable de la Direcció General de Costes, Sr. Borrell aleshores, el Mollet passava a formar part, per raons tècniques, del projecte d'ampliació del port, cosa que molts, després de múltiples reflexions, acordàrem de fer.

Un cop formalitzat l'ingrés, vàrem pagar el que havíem pactat, vàrem amarrar les nostres embarcacions en el port, vàrem gaudir de l'amarrament assignat, per cert ben satisfactoriament, i de llavors ençà, vàrem abonar la tarifa pertinent, no amb poc sacrifici, i tot això gràcies al compliment de la llei.

D'altra banda, els que es negaren a desallotjar el Mollet incomplint l'Ordre de la Conselleria, la que de manera il·legal ocupen un lloc d'amarrada al Mollet, els que han insultat, amenaçat i dividit el poble, els que han romput les portes i l'enreixat i han fet el seu negoci particular, a costa dels contribuents, a aquests, senyores i senyors, el nou Govern de progrés, els prima, no tan sols amb l'obertura solemne d'es Mollet, sinó també participant, el Molt Honorable President del Govern, D. Francesc Antich, el Vicepresident, Pere Sampol, i els Consellers de Presidència, Sr. Antoni Garcias (la mà "esquerra" del President), i del Treball, Sr. Grosske, i la Consellera de Medi ambient, Da. Margalida Rosselló, i algun Director General amb els corresponents cotxes oficials, a la festa d'acció de gràcies,

"coques", que en honor a ells va organitzar l'Associació "beneficiària", i a més, per a millor proveir, s'arxiven els expedients sancionadors oberts per l'anterior Direcció General de Ports i Litoral, i ordenen reposar l'enreixat que els mateixos "usuaris" havien romput, perquè així, puguin tenir millor protecció per a la seva embarcació.

Com és possible que a uns senyors, que estan il·legalment al Mollet exercint "d'ocupes" mereixin tal consideració i cortesia? Com poden ser tan humiliats els que han complert amb la legalitat? Qui ens ressarcirà els danys i perjudicis, les ofenses i els insults rebuts per haver complert la llei? Com i de quina manera es poden atorgar privilegis a uns "insubmissos" a compte de l'erari públic?

Creim, senyors del Govern, que ha arribat l'hora de la reflexió. S'Estanyol no es mereix aquesta imatge; som gent senzilla i tranquil·la, volem viure en pau i en harmonia i vostès, senyories, amb aquestes arbitriarietats, no contribueixen, per res, perquè això sigui possible, ans al contrari. Tots volem les mateixes possibilitats, si el Mollet és de tothom, que ho sigui, no d'uns quants "amiguets" de partit.

Esperam, de qui pertoqui, que tinguin el coratge i la valentia política, que no saberen tenir, per seguir ben d'aprop i per l'interès general, allò que s'esdevengui a partir d'ara al Mollet de s'Estanyol.

Ah! i per cert, podrien dir-nos què va costar, als contribuents, aquest desplegament de mitjans "oficials", amb coques, cava i traca final inclosa, per celebrar tan "magne" esdeveniment mediambiental? ♦

Un grup d'ex-usuaris
Signat: Guillem Salom Rullan

19

OFICINA PETER SANER • LLUCMAJOR
CI. CARDENAL ROSSELL 48

TEL 971 120624 FAX 971 121247

e-mail: p.saner@telefon.es

ABIERTO DE LUNES-VIERNES 0900-1300

PARA SUS ANUNCIOS EN

hablamos
ESPAÑOL

on parle
FRANÇAIS

**Ultima
Hora**

Balears

**Mallorca
Magazin**

**Daily
Bulletin**

wir sprechen
DEUTSCH

we speak
ENGLISH

Comunicat de l'Associació Amics de la Música

A causa d'algunes baixes causades per diversos motius -edat de jubilació, canvis de domicili, estudis a fora...- al Cor Mixt de dita associació li valen noves veus.

El Cor Mixt és una agrupació oberta. En pot ésser membre qualsevol persona que estimi la Música, tenguí un mínim d'oïda i voluntat per treballar en equip. No cal tenir veu de solista per cantar en grup.

La Federació de Corals organitza cursos de tècnica vocal totalment gratuïts i força interessants.

Aquest és un bon moment per a començar. De cara a Nadal les cançons són més alegres. Tot i que qualsevol moment serà -si us decideiu- ben arribats. El curs té diverses etapes i cadascuna té el seu propi encant.

Us podeu informar a l'Escola de Música o parlant directament amb qualsevol dels membres de l'agrupació.

Animau-vos

La Música eleva l'esperit. ♦

Bartomeu Mut i Monserrat de Can Verines

Cristòfol Barros Vidal, músic.

Va néixer a Lluçmajor el dia 10 de juliol del 1916, l'any que s'inaugurà l'arribada del tren a la nostra ciutat i que la Banda Municipal, dirigida pel mestre Miquel Tomàs "caranyo", va rebre aquest esdeveniment amb els acords solemnes de la Marxa Real. L'any 1929 en Bartomeu Mut a l'edat de 13 anys s'incorporà com a músic a la Banda de la República dirigida aleshores pel director mestre Antoni Sastre de can Llopis, germà del batle republicà Bartomeu Sastre.

L'any 1933 el mestre Joan Xamena formà la banda cómico-aurina anomenada "El Torbellino", on en Bartomeu Mut hi formava part com a músic.

També tocava a l'orquestrina que amenitzava els balls al Cinema. Quan esclatà el Moviment Nacional es dissolgué la Banda de la República i es va fer càrrec de la Banda de Música el mestre Damià Font "peixet" al servei de la Falange. També consta que va formar part de l'Orquestra Simfònica que fundà el mestre i director, substituït del mestre Damià Font, amb Pere Antoni Jaume de Can Medeta. L'any 1984 l'Ajuntament de Lluçmajor li atorgà una distinció pels seus anys de servei com a músic, i la Banda de Música li oferí un concert d'homenatge, per la festa de Santa Cecília essent el seu darrer director el Sr. Vicens Castellano Alcaide.

Jubilat de la seva professió com a mestre de ferrer, sempre el podem trobar els dematins al Cafè Colón fent les tertúlies i converses amb amics i coneguts. La seva vida ha estat vinculada al moviment musical existent a Lluçmajor, va començar amb el clarinet i després sempre va ésser, músic de la percussió tocant el bombo, 69 anys de músic honoren la cadència final de Bartomeu Mut i Monserrat, aqueixat d'una malaltia deixà aquest món, la seva família i la Banda de Música. El 29 d'agost del 1999 va tenir l'honor d'ésser acompanyat allà, on reposaran les seves despulles juntament, amb el seu fill, que el Senyor els tenguí al seu lloc designat allà a la glòria. ♦

20

**PEDRO
CANTALLOPS
LLADO**

PINTURES AUTOMÒBILS

**Plaça Pare Bartomeu Salvà, nº 4
Telèf. 12 00 70 (Lluçmajor)**

En Salama ja és amb els seus, a la seva llar

Francisca Noguera

Després d'haver passat dos mesos a Mallorca amb dues famílies llucmajoreres, en Salama torna a casa seva al camp de refugiats d'Argèlia, juntament amb els seus companys Darjalha, Salama, Baida, Ematha i tants altres que com ell han estiuejat a Mallorca, Menorca i altres llocs d'Espanya.

Després de decidir-nos a tenir en Salama, la nostra preocupació va ser el dia en què ell hauria de tornar a casa seva. Pensàvem que durant aquests dos mesos el nin rebria el millor d'aquest món nostre: aliments de tot tipus, aigua a voler, revisions mèdiques, roba i sabates, gelats, joguets de tota mena, etc., i que després, tornar al seu món, on només hi ha misèria, seria com si tot això es tractàs d'un somni, una irrealitat que podria perjudicar-lo. Ara puc assegurar que aquesta angoixa que sofrírem al principi no ha tingut fonaments.

La il·lusió i la felicitat que ens va demostrar la darrera setmana que va passar entre nosaltres, després d'entendre amb un calendari quants de dies li mancaven per tornar a casa seva, ens va fer veure que ja hi pot haver de tot i molt, que per molt bé que estigui les arrels són les arrels, i aquesta felicitat que el desbordava va fer que la nostra tristesa a l'hora d'acomiar-lo fos més lleugera.

Començarem els preparatius: l'equipatge que podia endur-se no podia sobrepassar els 20 quilos de pes, i això ens va limitar moltíssim, perquè volíem que s'emportàs el màxim de coses necessàries per a ell i la seva família: roba d'hivern, cremes hidratants, material d'hi-

giene, medicaments, sabates, piles de tota mida, material de costura, algunes joguets, etc.

Dia a dia familiars i veïns apareixien a casa carregats de regals per a ell i els seus. La gent ens demanava si podia endur-se doblers. És clar! Ara allà comencen a establir-se petits comerciants i qui té doblers pot menjar carn, fruita, comprar una cabra per obtenir llet...

A poc a poc en Salama va aconseguir 50.000 ptes., important quantitat amb la qual podran menjar quasi durant tot l'any el més essencial: carn, llet, fruita... Per això, en nom meu i també dels seus pares, no puc deixar d'agrair a totes aquestes persones (joves, no tan joves, padrins, infants) que hagin tret de la seva guardiola uns bitllets per a aquest al·lot amb la mateixa il·lusió nostra. Però el més

important és que aquestes mateixes persones han après a estimar i conèixer la realitat d'aquest poble a través d'un nin anomenat Salama.

Hem tingut notícies, sabem que tant ell com els altres arribaren molt bé amb l'equipatge i els doblers. Sabem que estan ampliant la seva *haima* perquè ens esperen, perquè ells només poden pagar tot el que hem fet pel seu fill amb l'hospitalitat.

La meua esperança ara, igual que la dels meus, és tornar-lo a veure. Tal vegada quan torni a escriure podré contar-vos més coses d'aquesta gent. En aquests moments el que més desig és que es faci el referèndum d'una vegada i que sigui una realitat el somni d'aquest poble: tornar al seu Sàhara de sempre. ♦

Salibreria

Llibres, contes,
jocs educatius,
material d'oficina

C/. Sa Font, 15 • Tel.: 66 26 66 (Llucmajor)

Xerrades de cafè

Si en Rufino Carpena alçàs el cap...!

Un que escoltava.-

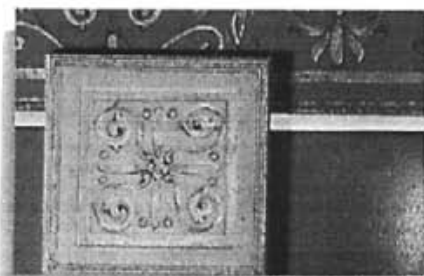
- Ja som, altra vegada, a les Fires.
- Sí, les darreres del segle vint.
- I quines novetats hi haurà, enguany?
- Jo crec que allò més destacable és que de cada any van a més les Fires de Lluçmajor, tant pel que fa al nombre d'exposicions com en actes culturals i esportius.
- A mi el que m'ha cridat l'atenció és aquesta conferència sobre futbol, a càrrec de Camacho, el seleccionador nacional.
- Segur que la sala de sessions de l'Ajuntament, aquesta vegada, serà plena de gent.
- Hi ha una cosa que enguany no serà com els altres anys.
- I, què serà?
- Sembla que enguany, les exposicions de la Mostra Lluçmajorera, es veuran minvades, perquè algunes aules de ses Escoles estan en reformes, i no es podran habilitar per a exposicions.
- Per cert, que el jardí de la plaça Rufino Carpena, que dóna verdor a aquestes escoles, des de fa temps, es troba envaït per un grup d'incivilitzats, que no fan petjada bona.
- Sí, i no es comprèn com l'Ajuntament no és capaç de posar fre a aquests indesitjables.
- Deu ser molt mal de fer, perquè d'ençà que s'atrevien a tomar aquella palmera tan valuosa, no han deixat de fer brutors.
- I no solament han arrebatat totes les papereres que hi havia sinó que han deixat el cartell d'en Rufino Carpena completament il·legible, de pintades.

- És un espectacle que crec que no agradarà gens a les autoritats, quan passin per ses Escoles, el dia de la Darrera Fira.
- En no passar pel jardí, problema resolt.
- El que és curiós és que malgrat es tracti, segons sembla, d'un grup no gaire nombrós, les autoritats no siguin capaces d'aturar-los.
- No és tan fàcil, perquè diuen que les lleis democràtiques actuals afavoreixen més els "gamberros" que no els encarregats de posar ordre.
- Sí, diuen que no els poden fer res...
- El que jo no comprenc, és quina satisfacció pot tenir una persona a embrutar la via pública amb pintades i botelles de vidre rompudes per tot allà on passen.
- Pareix que ara es parla de donar un lloc de reunió per a tots aquests joves descontrolats...
- Uep! Atura el carro, que no tots els joves són iguals i els bons són els que han de menester aquest local de bon de veres. Si no és així, digues que l'encarregat de guardar el local, tindrà molta de feina...
- Sí, perquè aquests subjectes estan acostumats a fer quant volen i a no estar sotmesos a cap disciplina, ni urbana, ni familiar, ni de cap casta...
- De totes maneres, supòs que per les Fires, aquest cartell de Rufino Carpena, serà restaurat, en disposició de poder-lo llegir.
- Jo no ho crec...
- És que si després de Fires el tornen embrutar com ara, val més no tocar-lo... ♦

IMPREMTA

moderna

Bones Fires!

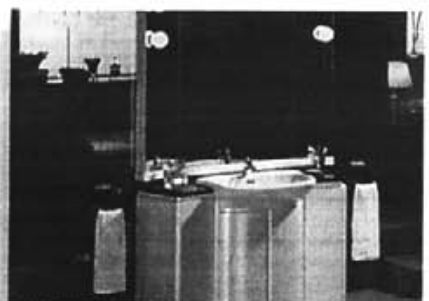
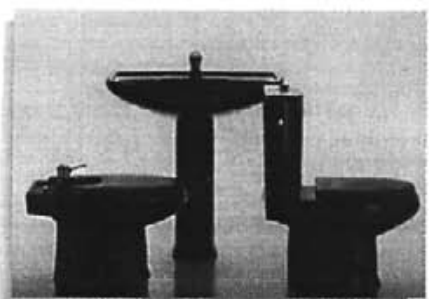

BANYS, TRESPOLS I REVESTIMENTS,
CALEFACCIÓ, AIRE CONDICIONAT...

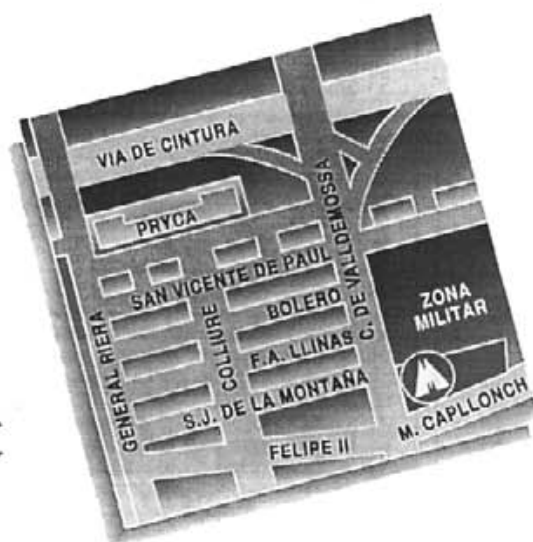

TOT

de Massanella

Roca

 MASSANELLA S.A.

Ctra. de Valldemossa, 44. - Tel 75 03 45 - Palma

Gent de la vila

Joana Clar, 26 anys a la biblioteca de "La Caixa"

Coloma Julià

Na Joana Clar Contestí és una mestra llucmajorera que després d'exercir cinc anys de docència a Menorca i a Porreres i de fer la llicenciatura d'Història va decidir deixar l'escola per fer-se càrrec de la biblioteca de "La Caixa", quan es va jubilar la Sra. Magdalena Cañellas Amengual, l'any 1973.

Ara "La Caixa" ha cedit la biblioteca a l'Ajuntament, així com ho ha fet a tots els altres pobles de Balears i de Catalunya, i na Joana ha deixat de ser la bibliotecària.

Per quin motiu deixares l'escola i passares a la biblioteca?

Perquè aquell any, 1973, em destinaren a una escola de Formentera i era el mateix any que es jubilava la bibliotecària. A mi m'interessava la plaça i quedar-

Mateu Monserrat, Josep Manresa, Francisca Ordinas, una delegada de Palma de la Secció Femenina i el batle de Llucmajor, Gabriel Ramon. Concurs de Flors i Plantes 1973.

EURO - IDIOMAS

Llucmajor

*Apreneu idiomes amb grups molt
petits amb professors amb experiència
natis i llicenciats*

Acadèmia d'Idiomes
Carrer Rei Jaume II, 48 • Llucmajor • Tel. 66 11 33

me a Llucmajor, per això em vaig presentar a les oposicions i les vaig treure. Per a les persones que aprovarem ens feren uns curssets i després ens enviaren a cada poble. A Llucmajor el delegat de "La Caixa" era el Sr. Climent Noguera.... Llavors jo vaig demanar l'excedència com a docent i ja no m'he tornat incorporar a l'escola.

Com era la biblioteca aquells primers anys?

Quan vaig començar estàvem al mateix local actual, però a la planta baixa; la biblioteca havia estat traslladada allà des de l'any 1950, però abans ja existia. L'any 1930 s'havia fundat la biblioteca de la "Caja de Pensiones para la vejez y de ahorros" al C. Font, 15, al pis on ara hi

ha l'Escola de Música.

Al local, quan jo hi vaig anar hi cabien devers 26 persones, hi havia cinc taules i un llumet damunt cada taula. També hi havia una estufa de foc de llenya que feia una fumada...

El 1977 pujàrem al primer pis, perquè el banc necessitava més espai i va ampliar l'oficina.

Quin era el públic habitual?

Venien nins a llegir contes i la gent major venia sobretot a llegir el Butlletí Oficial de l'Estat. No hi havia moltes revistes ni existia el servei de préstec; el vaig posar jo... Teníem el diari de Mallorca i el diari de Barcelona, però no venia molta gent; quan passàrem dalt en va venir molta més. Va coincidir amb la construcció de l'Institut i venien molts d'estudiants a consultar llibres, enciclopèdies... Darrerament venia més gent major i el servei de préstec havia augmentat molt, fins a un milenar de carnets.

Quines altres activitats es feien a la Biblioteca de "La Caixa"?

Des de sempre es feien exposicions i conferències. Quan estàvem a baix se celebrava la festa del llibre tots els anys, es regalaven llibretes de "La Caixa" als al·lots que venien més i es feia una conferència. Pel maig la "Secció Femenina" organitzava uns concursos de flors i plantes i na Francisca Contestí s'encarregava de l'organització.

Quan es feien exposicions dins

Joana Clar a la biblioteca de la planta baixa. 1974

la biblioteca tapàvem els llibres amb unes cortines i penjàvem els quadres, però quan pujàrem al pis no va ser necessari perquè hi havia una sala només per les exposicions. Per cert, havien vingut pintors molt bons: en Kramer, en Molina, en Channing, en Tarrasó, en Celià...

L'any 1979 va començar el Pla de dinamització cultural i es feien conferències quasi cada setmana i, també es feien cursets de macramé, de fotografia, de fang, de teresetes...

Quin tipus de llibres es llegien

més?

Es llegien sobretot novel·les, les premiades i les més llegides. Darrerament la gent venia a llegir les revistes, en teníem 75, i tots els diaris locals i també El País i l'Avui.

Creus que els mitjans audiovisuals poden influir perquè la gent no llegeixi tant?

Jo crec que la gent llegidora no ha deixat de llegir, però sí que és cert que darrerament no venien tants d'estudiants a consultar llibres, perquè per ventura devien fer servir l'enciclopèdia de l'ordinador.

Es pot parlar d'un considerable nombre d'usuaris de la biblioteca a Lluçmajor?

En general sempre eren els mateixos els que venien, encara que també venia gent nova, sobretot a l'estiu, gent que vivia a les casetes de foravila, i també venien molts d'estrangers. Tots ells feien ús del servei de préstec.

Com valoren el fet que la biblioteca hagi passat a l'Ajuntament?

A Catalunya va sortir una llei que deia que tots els ajuntaments havien de tenir una biblioteca i "La Caixa" ha anat cedint totes les biblioteques als ajuntaments. La biblioteca de Palma i la de Lluçmajor han estat les darreres que han passat a ser municipals. Els mateixos llibres han passat a la biblioteca municipal, la qual continuarà la mateixa tasca de tots aquests anys. ♦

Els darrers dies de na Joana Clar a la biblioteca de "La Caixa". Estiu 1999.

El acierto de Almacenes Femenias es poder dar respuesta a tus ideas. Por eso renovamos nuestra oferta. Nuevos materiales, texturas, colores... nuevas propuestas que nos acercan a ti. Descubrir los nuevos conceptos de diseño es nuestra apuesta de futuro.

Trabajar con la solvencia de los líderes del mercado es la clave de la satisfacción. Combinar lo clásico y lo moderno, crear nuevos estilos.

Trabajamos para poder darte más facilidades a la hora de materializar tu ideal hogar.

Si usted piensa comprar o simplemente curiosar, visite nuestras exposiciones, les proporcionará una nueva y completa perspectiva a sus ideas sobre decoración.

F **almacenes femenias s.a.**

Azulejos y Pavimentos

Polígono Son Castelló

Vía Asima, 1. Tel: 43 04 84 - 43 04 95
Fax: 20 69 98

Llucmajor

Ronda de Migjorn, s/n - Tel: 66 07 01 - 66 08 56
Fax: 66 90 24

El Arenal

Diego Zaforteza, 3 - Tel: 49 16 50 - 49 16 11
Fax: 49 15 58

De noms i de llocs

(LXVI)

Son Frígola

C.Calviño
F.Jaume
J.Jaume
J.Monserrat
A.M.Monserrat
F.Mut
Fotos: C.Julià

L'entrevista que hem fet per al mes d'octubre, mes de les Fires de Lluçmajor, és la de **Son Frígola** que confronta amb **Pérola**, **Sa Bastida**, **Es Tast** i **Son Lluís**. Per saber quins són els noms que apareixen hem comptat amb la col·laboració de Margalida Salvà i Contestí, propietària de la possessió; del seu fill, Antoni Oliver i Salvà, nat a Lluçmajor; del garriguer de la finca, durant 34 anys, Rafel Rosselló i Julià, nat a Porreres i de l'actual amo conductor, Antoni Cerdà. Començarem la caminada a l'entrada de la finca, cal dir que el camí xapa la finca en dues parts, a la banda de l'esquerra es troben les cases i a la banda de la dreta hi ha **Es Puig**. Nosaltres primer descriurem la banda corresponent a les cases on predomina el conradís.

Quins són els noms que podem trobar a la possessió?

Els noms que podem trobar-hi són els següents:

El Sementer de Davant ses Cases o de Cas Sord amb ametlers i figueres. Actualment el camí que duu a les cases xapa aquest sementer.

S'Hortal de Davant ses Cases.

Sa Tanca de ses Alzines, es diu així per la gran quantitat d'alzines que hi ha.

Sa Vinya.

Es Sementer de sa Sinya.

Es Sementer del Serral de la Neu.

Es Pollar, per aquest tros hi passa la *Siquia de Pérola* que duu l'aigua de **Son Frígola** que ve de la part del *Puig de la Glòria* i del *Puig de Son Samar*.

Es Sementer des Pouet.

Es Sementer de la Roca. Aquí tro-

bam la caseta del garriguer. A la part de **Pérola** hi ha algunes figueres. La part alta és garriga, tret d'un parell de rotes. A dalt de sa roca hi ha una barraca, *Es Mirador*, que servia per observar tota la possessió. Destacam dues rotes, *Sa Rota de sa Roca* i *Sa Rota des Garrovers*.

Sa Tanqueta de Baix de sa Roca o des Mirador.

Es Canyar.

Ses Rotes Velles per on passa un altre braç del torrent que recolleix l'aigua que ve de **Sa Bastida**.

Com podem observar hi ha tres brancals que donen aigua al torrent gros. Trobam un parell de forns de calç, 2 o 3 rotes sense pinar, una sitja i una cisterneta.

S'Hortet de l'Amo o S'hort de ses Cases.

S'Hortet dels Senyors.

S'Engreixador dels Porcs Grassos.

Es Corralet dels Porcs Grassos.

Es Moli.

Sa Pica de ses Egües.

Sa Boal.

Es Corral de ses Figueres de Mo-

ro.

Tanqueta de les Egües, on duen les egües a prendre el sol. Hi manaven a desmamar els mulats (fill d'ase i egua) i els pollins (fills de cavall i egua).

Ses Figueretes, sembrat de figueres.

A la banda de la dreta del camí hi ha:

Sa Cala, fa una vall dins el puig, és una encletxa. Tot és garriga i podem veure-hi forns de calç i sitges.

Es Tancadet, tros de terra amb pinar. Destaca la caseta.

Es Farratger, hortal on sembraven farratge per als animals.

Què podríem destacar de la finca?

Una de les coses que es pot destacar és que tots els sementers estan tancats de paret, predominen les d'encadenat tres de tres que són d'esquena d'ase: *Es Pollar*, *Sa Tanca de s'Hortet* i les del *Sementer de la Neu*.

Es una bona cacera Son Frígola?

Sí, és molt bona cacera amb: perdis, cegues, conills, colins, faisans.

Rafel Rosselló Julià, garriguer de la finca durant 34 anys.

Com caçàveu?

Caçàvem amb cusses civissenques. Jo, ens diu el garriguer, n'he tengut vuit que se les podien mirar, eren molt bones, tant per a escopetes com per a caçar conills elles mateixes. Hi ha devers quinze o setze beurades que serveixen per posar menjar per als animals per, d'aquesta manera, retenir la caça dins la possessió.

Què ens podríeu dir de les perdius?

Les caçàvem a la mala, amb cans i amb reclam. Mengen aranyetes, papanovies, llavors d'herbes; trèvol, trèvol de ramallet, margall, ravenissa, orelles de llebre. Podem distingir els mascles de les femelles perquè els mascles tenen el capet rodonet, espérons i les cames més llargues, les femelles tenen el capet més petit i les cametes més gruixudes. Quan han fet la muda i tornen a vestir-se, aviat sabem si són mascles o femelles. Per ser un bon any de perdius ha de ser un any sec. Neixen a mitjans o a les darreries de maig. Normalment solen fer una llocadeta de 16 a 20 ous. Solen fer el niu a una vorera o a una llobada. Quan un esbard neix a un lloc els individus d'aquest esbard solen anar a fer el niu o a morir-se al mateix redol.

Hi ha molts de conills i de llebres a Son Frígola?

Sí, sí que n'hi ha de conills i llebres, encara que podem dir que no hi ha tantes llebres com a conills. Solen menjar: garroves, figues, margall, blat, trèvol, llapassa, orelles de llebra, llevamans, mates, ullastre tendre... Un

conill pot fer molt de mal perquè el barramet que té crema. En el *Sementer de la Roca* i en el *Sementer de la Vinya* sempre hi ha hagut llebres.

Què ens podeu contar dels colins i de les cegues?

Els colins són uns animalets que han vingut de fora però que s'han adaptat molt bé per aquí. Són semblants a les guatlles, amb el collet llarg, de color de xocolata, amb un pintat favadet, cametes llarguetes i damunt del capet tenen una mena de "puputet". És un bon animal amb una carneta blanca molt fina. El pots cuinar de la mateixa manera que la perdiu, per exemple, amb col.

Ses cegues són animals de temporada, si és un any humit vénen. Són animals d'humitat, de comellars i de torrents. És un animal molt cercat, ve a ser com un tresor. No són mases de caçar. Tenen les ales grosses i llargues, el bec llarg i són de color de xocolata i gris.

Quins altres animals de ploma hi ha a Son Frígola?

Podríem anomenar també els tords i els rupits que són, també, aucells de temporada, no fan el niu per aquí. Hi ha diferents tords: el roquer, el xoriguer, el flassader i el grivi.

Com era el vostre quefer diari com a garriguer?

El garriguer té feina tot lo dia. Pel vespre me n'anava amb la cussa i l'escopeta (una carabina) a fer una volta per la possessió, em jeia allà on em pegava la son. Havia de vigilar perquè no em robassin ni els conills

ni l'escopeta. La cussa i l'escopeta eren els meus guardaespalles, amb ells jo em podia defensar. Al matí em passejava amb el gaiato i la taleca o amb la cussa i la carabina. Si veia algú hi anava i li demanava amb quina orde o amb quin permís venia, llavors els deia que la finca era guardada i que no hi volíem ningú. De les 12 del migdia a les 3 de l'horabaixa era quan havia d'anar més viu, eren les hores més dolentes perquè podien furar els clapers i robar els conills. Pensaven que eren les hores que el garriguer seria a les cases o a fer horeta; eren les hores més delicades.

Quan es tancava la caça podies viure un poc més tranquil. Quedava vedat però, així i tot, sempre trobaves algun furtiu.

Un bon garriguer sempre ha de guardar, sempre ha d'estar a l'aguait.

Estàreu 34 anys de garriguer a Son Frígola, com era la vostra relació amb els senyors?

Sempre va esser una bona relació la que vaig tenir i tenc tant amb els senyors com amb els seus fills. Jo estic molt agraït de Don Antoni, he estat molts d'anys amb ell, favors que li dec, si he demanat una cosa o altra la m'ha acceptada, per tot això vull que el meu reconeixement sigui públic.

Com és que vos vàreu aficionar a la garriga i a la caça?

A mi sempre m'ha agradat caçar, me'n va ensenyar un tio meu que estava de garriguer a *Es Tast*. Una de les coses que més m'atreïen era foravila i, per aquest motiu, quan el garriguer que hi havia a *Son Frígola* es va posar malalt, jo vaig passar al seu lloc.

Com passàveu les vetllades?

Quan era el temps d'ametlles, les pelàvem, sempre el vespre, baix d'una canyissa feta de canyes, sempre es feia alguna broma. De les vetllades de l'hivern puc dir que eren més curtes, i que devora el foc, passàvem el rosari, l'amo, el primer; quan l'havíem passat, sopàvem i havent sopat els qui fumaven, fumaven, i els qui no xerràvem un poc. Devers les 10 o les 11 del vespre ens anàvem a jeure.

Quines altres coses recordau de la vida de la possessió?

En aquells temps es feien balls a les possessions, hi acudien la gent de les possessions dels voltants. S'utilitzava un "fono" o una ràdio per tenir música i ens ho passàvem d'allò més bé.

A més de garriguer quines al-

Bones Fines !!!

Hasta ahora la elegancia era un don natural

Nuevo Hyundai Sonata
desde 3.190.000 ptas.*
(19.172,29 euros*)

El nuevo Hyundai Sonata le permite elegir entre dos nuevos motores: el 2.5 V6 de aluminio de 160 cv y el 2.0 de 136 cv. Su excepcional equipamiento de serie incluye además climatizador y doble airbag frontal y lateral.

HYUNDAI

Conduce una gran marca

NUEVO
Coupe

DARÁ QUE HABLAR

DESDE 2.416.000 PTAS.* (14.520,45 EUROS)

El nuevo Hyundai Coupe dará que hablar. Por su nueva línea mucho más estilizada. Por su nuevo frontal, con un diseño más innovador. Por su interior, el más amplio y vanguardista de su clase. Por su completo equipamiento. Por sus avanzados sistemas de seguridad, con doble airbag de serie... ¿Qué más necesita un coche para que todo el mundo hable de él?

Teléfono de Atención al Cliente: 902 246 902.

* PVP recomendado en Petróleo y Seguro.

Incluye Impuesto de Matriculación, IVA, transporte, matriculación y placas.

HYUNDAI

Conduce una gran marca

¿HAS PENSADO CÓMO VAS A LLEVÁRTELO
TODO AL NUEVO SIGLO?

HYUNDAI ATOS. MÁS ESPACIO PARA EL SIGLO QUE VIENE.

DESDE 1.180.000 PTAS.* (7.091,94 EUROS)

HYUNDAI

Conduce una gran marca

La bicicleta nueva, el peluche gigante de tu sobrino, la guitarra, el perro... Tranquilo, el Hyundai Atos capacidad para eso y mucho más. Sube, arranca y llévate todo al nuevo siglo. Motor 1.0 de 55 cv, 5 puertas, dirección asistida, cierre centralizado, elevalunas eléctricos delanteros y barras de protección lateral.

* PVP recomendado en Petróleo y Seguro. Incluye impuesto de matriculación, IVA, transporte, matriculación y placas. Los textos de atención y los textos adicionales que aparecen en la fotografía son accesorios disponibles en su concesionario.

AIRE
GRATIS

O DESCUENTO EQUIVALENTE

HASTA FIN DE MES, AIRE ACONDICIONADO DE REGALO
O DESCUENTO EQUIVALENTE EN EL HYUNDAI ACCENT.

Acércate a un concesionario Hyundai y empieza a disfrutar del frío

como a ti te gusta. Porque hasta fin de mes, Hyundai te REGALA

AIRE ACONDICIONADO o DESCUENTO EQUIVALENTE en el Accent.

HYUNDAI ACCENT DESDE 1.381.000 PTAS.* (8.299,97 EUROS)

HYUNDAI

Conduce una gran marca

* PVP recomendado en Petróleo y Seguro. Incluye impuesto de matriculación, IVA, transporte, matriculación, placas y descuento promocional. Promoción realizada conjuntamente por Hyundai España y su red de concesionarios, válida hasta fin de mes para vehículos en stock.

SERVEI TALLER MECÀNIC J. TOMÀS

C/. Antoni Maura, 50 - Tel. i Fax: 971/66 14 72 - Lluçmajor

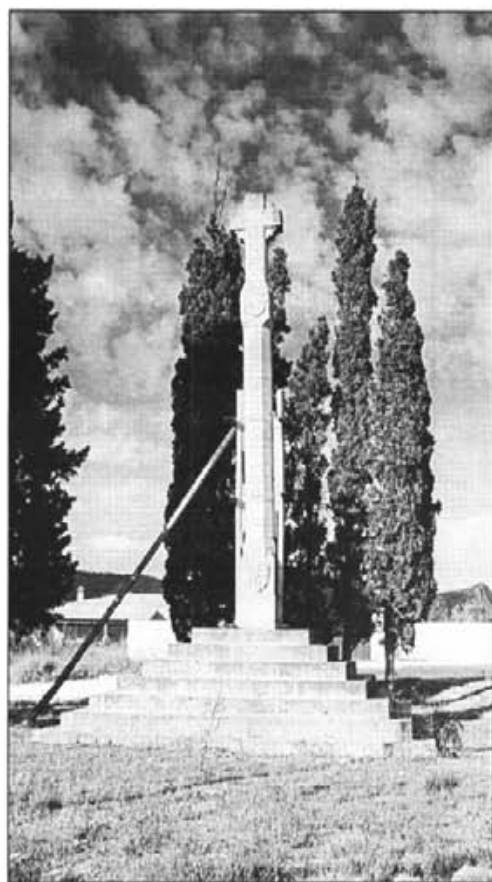
Quaderns de Fum Major

Llucma-coses

Miquel Cardell
Fotos: C. Julià

*La gran nova proclamen:
"Els bons mallorquins xerren,
mai no gosen parlar", per això
els prohoms s'erren, ni Costa als
seus sermons, ni Alcover en ron-
dalles, ni la jaia Salvà bateren
altres palles/ que les del català
que no parla cap fill/ de tan doc-
tes cervells mesells d'ordi i blat
müll/ ... No és manca de cultura:
és depravada agrura/ fer una bo-
na vega de l'alta llengua pura./
Vergonya cavallers, que volem
d'un sol bot/ que el vostre poble
sigui "del credo, es darrer
mot"... Lleguesc aquests versos,
dedicats a tots aquells que diuen
que "avi", "mot" o "gat" no són
paraules mallorquines i que la
nostra llengua no és la catalana.
Contra tots aquells que ens volen
robar les paraules de la nostra
avior, al darrer llibre del poeta
Àngel Terron, i pens inevitable-
ment en els personatges municipals i espessos que podeu suposar.*

Són els dies que em comenc a demanar qui du la iniciativa en la política municipal, si el Milosevic de S'Arenal o el batle Lucas-Lluc: m'hi fa pensar el segell inconfusible de gest inútil, de buida retòrica propagandística de cara a cert sector de la galeria, de l'acord de la majoria municipal d'anar a demanar al Govern de Madrid uns ajuts que, suposadament, nega el Govern de les Illes Balears per fer (més) infraestructures esportives. M'agradaria sentir les raons dels altres, d'aquest govern que en tres mesos escassos és capaç d'esgotar la paciència dels nostres municipis, dels mateixos que, durant els passats quatre anys deixaren perdre ajuts en distins àmbits només per no demanar-les al pacte que governava llavors el Consell de Mallorca, que ara és majoria tant al Consell com a

aquest Govern que, diuen ells, tant margina el nostre municipi. M'agradaria saber si fins ara no han tengut altres urgències desateses, altres motius de frissor, i com així els sobrevé aquest sobtat atac de caliu dins les sabbates. M'agradaria pensar que els polítics de la cosa nostra saben que l'estructura de l'Estat defineix uns àmbits de competències, unes activitats que depenen d'unes institucions i unes altres que depenen d'altres. Però sé perfectament quin tipus de personal prefereix la gesticulació demagògica a la pedagogia. Resultarà que tots els greuges i deficiències del nostre ajuntament, després de vuit anys dels mateixos i després de quasi vint anys dels seus al Consolat de Mar, ara seran culpa dels rojos que fa dos mesos governen.

Sempre podem estar igual, lector benevolent, lector amic que em demanes que doni canya: són les anècdotes, les petites misèries concretes, el dia a dia que encarna les gravíssimes urgències que ens podrien ocupar cada mes totes les pàgines, i més que n'hi hagués: parl dels vicis caciquils d'una drete per a qui la democràcia és poc més que una excusa, parl de les urgències prioritàries pel nostre petit país, el sentiment de les quals explica per mi el clima de canvi que s'ha fet possible a tantes institucions polítiques: la urgència en l'àmbit del territori i els recursos naturals que hi estan associats: paisatge, aigua, mediambient, gestió de residus: acab de llegir Matias Vallés al Diari de Mallorca, afirmant que la prioritat està ja en defensar quarterada per quarterada; una urgència que segurament s'associa a un problema de límits: el de quin màxim de població, fixa o fluctuant, pot suportar el nostre territori abans d'entrar en colapse definitiu (mentre, la qualitat de vida en va ja prou ressentida: crec que podem afirmar, per exemple, que el problema generalitzat d'estacionament que comença a viure la vila n'és un bon símptoma); o la urgència lingüística, quan el català segueix degradant-se en la qualitat i marginat en l'ús social (ells, ja ho sabem, estan molt preocupats per allò que no sé si ha passat mai del catalan i la escoba, mentre els diaris denunciaven un dia sí i l'altre també casos d'insults a supermercats, d'abandons d'atenció mèdica o d'insolències policials que apunten sempre a mallorquins que cometien l'error de pensar que a Mallorca tenen dret de parlar i viure en la llengua pròpia de l'illa).

***

En xerxats en aquestes batalles, acabam deixant per un altre dia escriure sobre altres qüestions que em fan més il·lusió i ganes. Per exemple, fa anys que pens que un dia he d'escriure sobre aquella casa. Era una casa situada al cantó del Carrer de Santa Cànida i el Carrer del Cel. Al cor del paisatge del meu Lluçmajor més personal i autobiogràfic. Va ser d'una morrada a aquest cantó que em vaig rompre una dent quan, grandolàs i malapte, aprenia de colcar en bicicleta.

La casa en qüestió s'havia anat esbucant, de mica en mica, abandonada, deshabitada sempre, de manera que, mirant-la del carrer del Cel, ja sense teulades, es veien les tres parets mestres, més alta la d'enmig, que expliquen l'origen de la paraula aiguavés, o aigovés: els vessants de la teulada, de manera que les cases d'aquesta estructura tenien el de davant i el de darrera, que, amb les parets mestres que els sostenien, definien també l'estructura interior de l'habitatge: no és mal de fer imaginar que quan aquesta s'engrandeix, la paraula, ja mirada "des de dins la casa" canvia de sentit i es pot parlar de l'aiguavés d'enmig, per molt que no hi hagi més rost a les teulades.

Aquesta estructura és un dels trets que he vist als llibres d'arquitectura definint el que s'anomena -ja em sap greu, Rabasco- la casa gòtica catalana, un altre element definidor de la qual és la façana amb portal d'arc de mig punt i finestró damunt. És, vaja, l'estructura de la casa pagesa, tradicional o el que vulgueu, de Mallorca i de Lluçmajor. A la que ens ocupa, un petit canvi ens parla de l'evolució que és bona de seguir passejant pels carrers de la vila: el portal ja no és de mig punt, la casa vol més llum, o s'imiten models de casa bona, i el portal creix, l'arc ja és d'ansa de paner.

La casa, doncs, no tenia d'extraordinari més que l'abandó, el lloc i l'estar afilerada amb dues o tres més, ocupant l'espai que se suposava que haurà de ser de vorera, bé, llavors tenia com un corralet lateral afegit que sí que s'arranglervava creant, just al cantó, com un quadrat de vorera ra-

rene. No tenia res més d'extraordinari llevat del tret que la va fer sempre, als meus ulls, especial, singular: a la pedra de damunt del finestró de davant, inscrita o gravada segurament amb un punxó, amb cal·ligrafia gens monumental, hi havia una xifra: 1846. sempre he donat per fet que era l'any de la construcció de la casa, sempre he imaginat l'amo, que potser l'alçà amb les seves mans, traçant aquella xifra, com qui diu *finis coronat opus*, i se sent tan a plaer com el més alt emperador veient culminada l'obra del castell reial.

No era res més que això. I en parl en passat perquè, com ara de preveure, l'altra dia hi passaren la palera fins a deixar només un solar on ara encofren fonaments.

***

He llegit aquests dies: *És una tasca més àrdua honorar la memòria dels éssers anònims que la de les persones cèlebres. La construcció històrica es consagra a la memòria dels qui no tenen nom.* Crec que és una dita de Walter Benjamin, i pot ser la que figura al monument que recorda aquest important pensador alemany a Port Bou, on es va suïcidar quan esta-

va a punt de lliurar-lo a la Gestapo el règim de Franco, aquell sorgit d'una insubordinació militar que el PP es nega a condemnar.

***

La frase em torna a la memòria en pensar en aquella xifra gravada al marès engrisit pels anys: tenia per a mi la categoria d'un símbol, d'un modest monument a aquell home anònim que va escriure una xifra pensant en el futur, com el pare Abraham imaginant una descendència multitudinària, però de manera molt més casolana, pensant potser en els qui entrarien pel portal, en els qui passarien pel carrer d'un futur que no sé com s'imaginava, alçant encara els ulls un moment i llegint encara el nombre, la data que ell volia que fos recordada (que és més que això, l'escriptura: una sol·licitud d'atenció, l'esperança d'una memòria fixada).

L'esbucament de la casa, la desaparició de la pedra, fan més sensible la rara grandesa, el batec tràgic d'aquell viure oblidat. Com aquella làpida fúnebre que vaig veure a un museu d'Atenes, només un fragment, amb una única lletra que permet als arqueòlegs dir que era del nom d'un estranger, que degué morir lluny de casa seva com a un poema de Cavafis, i amb una mà com envoltant-se, ja sense cors, en un gest d'adéu.

***

Han esbucat una casa vella i un camió se'n deu haver duit aquella pedra vés a saber on. I ara el carrer de Santa Cànida, l'escenari dels meus jocs infantils, se m'apareix un poc més trist, com oscat, habitat per l'ombra d'una nostàlgia casolana i venial, diminuta, però fonda. Són aquestes coses, el portal ample, de marès daurat, que ara mateix he vist repicar al Carrer del Convent, el cercle esmorrellat d'una mola convertida en llosa de l'empedrat d'una vorera del Carrer d'En Sala, les que em dibuixen l'inventari d'un patrimoni secret, planer, que serveix un eco, una ombra, una empremta lleu però visible del pas per la vida d'una gent de la qual venim i som hereus, que va viure i fer Lluçmajor: com ho és la capsa trobada a un contenidor d'obra amb recordato-

ris de persones, homes i dones en retrats en blanc i negre, aquell jove sol-dat del 38, que varen morir fa seixan-ta anys, receptes de metges que ningú no recorda, anuncis de negocis obli-dats...

***

No són dels quin pensen que hem de viure girats cap enrera, crec que els excessos de museisme poden ser símptomes d'alguna anormalitat fonda de la nostra societat; però crec també que saber valorar el patrimoni, allò que dona caràcter als carrers de la vila, la gràcia sòlida i antiga com un mite d'unes dovelles de marès, la forma única d'una baula, els ecos, als frontis, a un detall de l'interior o un moble, del modernisme i d'uns anys que éren pròspers i esperançats a Lluçmajor..., és una manera de prendre consciència del que tenim d'efímer, i també del que ens fa una mica distins, del solam que ens nodreix.

***

Ara, un ajuntament que no s'ha manifestat mai gens sensible per aquestes coses (pot ser perquè *desprecia lo que ignora*, que deia el poeta, o perquè la mossoneria passa per repicar el bon marès antic per forrar-lo de barater marès modern que fingeix antigors pretesament senyores) ha de fer oficines a un significatiu edifici del carrer de la Fira (hi ha un cartell ben delatorament bilingüe: tota la informació pràctica en castellà). Hi ha qui em diu que al jardí del corral hi volen fer un estacionament: com que n'anam tan sobrats, pel centre de la vila, de jardins per obrir al públic, anc que sia les hores de claror. Si s'ha d'adaptar l'edifici, per ventu-

ra abans hauriem de pensar en un ús que el respectàs, i si no hi ha més orgues que fer-hi oficines municipals, que s'hi facin sense cometre malvestats irreparables.

***

Del programa de Fires, enriquit amb un concert de la OSIB, la simfònica de les Illes, i amb una conferència del seleccionador Camacho (una mare revoltada em comunica la seva indignació: com volen que basti la sala municipal, per les multituds de petits i grans que ja esperen el seleccionador de la Selecció nacionalista espanyola de futbol): poc que retreure'n, excepte potser la quantitat de Lluçmacoses que hi surten (lluçmarroc, però sense el grup que els joves locals volien perquè no va amb el manager oficial de l'Ajuntament, Lluçmajove, etc). I aquell localisme, aquella manca d'ambició i idees que ja ens són mal crònic, el de sempre.

Aquest octubre, per exemple fa cinquanta anys de la inauguració de la Creu de la Batalla, aquella que recorda el lloc on un Jaume III que ja no era rei de Mallorca, va perdre les possibilitats de reconquerir un regne que li girava l'esquena i també la vida. Aquella creu que quan era nin em feia pensar en una gran batalla, amb centenars de cossos estesos, sang i pols i escuts i llances, i ara, agredida amb adhesius pels blaveros, i mig esbucada, roman enrevoltada de tanques de xalet, com disminuïda, demanant mà de metge. Haurem de recordar que quan la inauguraven una autoritat del règim de llavors, el franquista, va fer callar el capellà lletraferit que començava en català el discurs d'home-natge: -En castellano! (no li devien dir Joaquín, o Lucas?). O haurem de recordar que, coincidint, fa també sis-

cents cinquanta anys d'aquella batalla que deu ser l'esdeveniment històric més recordat que ha passat a la Vila (però no convendria en justícia recordar els agermanats llucmajorers? o els llucmajorers progressistes assassinats l'any 36? ja que parlem de "nobles derrotats").

Sia com sia, de xifres tan rodones com aquesta i relatives a fets tan famosos com aquest, en caben poques en una dotzena, com se sol dir: era una magnífica excusa, invitació, ocasió, per organitzar tot un seguit d'actes, exposicions, xerrades, audiovisuals, concerts o el que fos per recordar i entendre millor aquell fet: i bona propaganda hauria estat. Però no pareix que estiguin molt per la feina. Serà que no tenim responsable municipal de cultura. O que les idees i el pressupost s'acabaren amb el concurs estival de flamenco.

O que la gesta que els nostres governants municipals d'ara mateix troben més representativa és aquella que *es torero Misseró i es Batle Moli Nou/ anaren a encalçar es bou/ per sa pleta de Tió*. Al cap i a la fi, perdre la llet pasturant deu ser el signe de la nostra inexistent política cultural. I tot culpa del President Antich, que ens boicoteja les instal·lacions esportives, ja ho diu aquell, aquell personatge cultíssim i liberal que sol citar Cervantes i una granera i que no podia dissimular el seu avorriment durant el pregó municipal, anc que només hagués estat per la mica de bona educació. ♦

33

TALLERS LLUCMAJOR

R.E.T. 0302

REPARACIONS EN GENERAL PINTURA I PLANXISTERIA

Baltasar Tomàs Oliver - N.I.F. 41.372.489-C

Ronda Ponent, s/n - Telf. 66 12 67

07620 - LLUCMAJOR (Mallorca)

Parroquians de Cas Pagarrot

I. Barceló
A. Monserrat

Aquest cafè, situat al cap de cantó dels carrers Major i Galdent, és un dels cafès amb més tradició i solera de l'època. Abans de pertànyer a en Bartomeu Monserrat (Pagarrot) (1), l'amo era en Damià Coll (Passarell)(3) i el cafè era conegut com a ca'n Passarell.

Aleshores, malgrat ja hi havia a la ronda Antoni Ramis (Nord) la fàbrica d'electricitat d'en Mairata, el subministrament elèctric no era molt segur i per això l'amo en Damià, en Joan Suau i en Miquel (s'algaídi), pare d'en Joan Pou (16), anaren a ca'n Semanet i compraren el petromatx que hi ha penjat al sostre del local. Quan tornaren al cafè passaren per plaça i aplegaren un bon xot. L'amo quan arribà al cafè s'assegué en una cadira i es posà a cantar "colombianes".

La foto motiu d'aquesta recordança data de devers l'any 55 i es va fer en motiu d'una cocada que hi va haver al cafè quan l'amo ja era en Tomeu Monserrat.

En aquests temps, en què no hi havia televisió, els cafès, sobretot els vespres, eren punt de reunió dels qui els agradava sortir, i qualsevol cosa era motiu per organitzar una festa.

NOTA:

Al passat número d'aquesta revista, a la foto dels XIMBOMBERS DE CA'N PRUNETA, al núm.34, on diu "Misseró", ha de dir "Missera".

Agraïm la col·laboració de tots els que han fet possible la identificació de les persones de la foto, i en especial de mestre Antoni Suau, mestre Jordi Panisa i mestre Damià Puigserver (a.Rosset).

BIBLIOTECES DE MALLORCA

- Centre Coordinador -

BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL
DE
LLUCMAJOR

Plaça Espanya, 46 1er - Telèfon 971 66 10 18 - 07620

HORARI:

DIMARTS, DIOUS I DISSABTES DE 10'00 A 13'00 Hores

DE DILLUNS A DIVENDRES DE 16'00 A 20'00 Hores.

HI TROBARÀS
NOVETATS EN LLIBRES,
VIDEOS I CD's

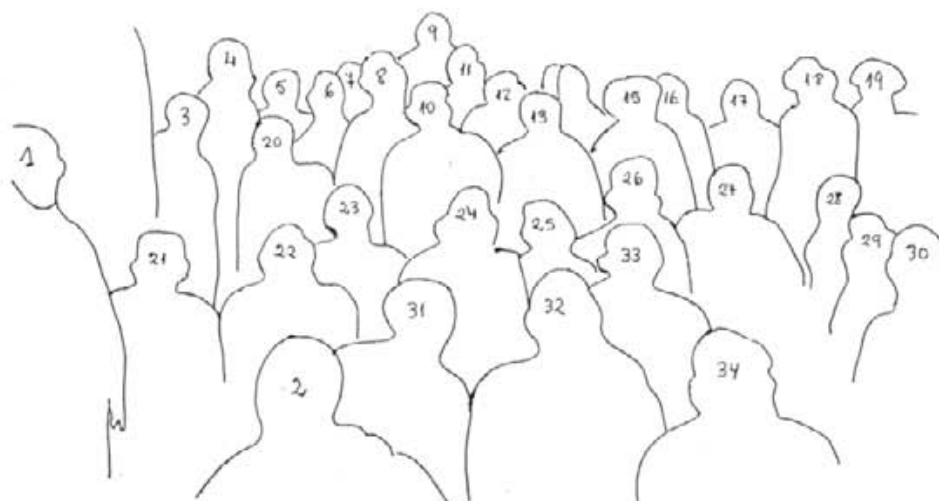
T'HI ESPERAM

Consell Insular de Mallorca

Parroquians de ca's Pagarrot devers l'any 55.

- 1.- Bartomeu Monserrat (a. Pagarrot), amo del cafè.
- 2.- Francesca Tarongí, sa madona.
- 3.- Damià Coll (a. Passarell), l'amo des Colon.
- 4.- Francesc Vidal (a. Cotxer).
- 5.- L'amo en Llorenç Clar, de Vallgornera (Batle Sí, Sí...)
- 6.- Antoni Medina, de sa serradora.
- 7.- Joan....
- 8.- Mateu Noguera (a. Boet).
- 9.- Bonaventura Valls (a. Ventura).
- 10.- Joan Lascolas (a. es Fossier), padrí de l'actual.
- 11.- Joan Vidal (a. Fullan).
- 12.- Jordi Paniza, de ca na Mongeta.
- 13.- Joan Catany (a. Batle).
- 14.- Joan Gomila, de s'Avall.
- 15.- Gabriel Ginard (a. Cabana).
- 16.- Joan Pou.
- 17.- Joan Tomàs, de son Iern (a. Carreter).

- 18.- Bernat Tomàs, sogre de en F. Vidal des sucs. (4).
- 19.- L'amo en Joan... (Campaner).
- 20.- Llorenç Garí (a. Batle/Batlín).
- 21.- Jaume Garcias (Algaidí).
- 22.- Rafel... (a. Tuixes).
- 23.- Llorenç Mas (a. Puput).
- 24.- Joan Suau.
- 25.- Tomeu Amengual (a. Balitró).
- 26.- Antoni Amengual (a. Balitró).
- 27.- Bartomeu... (a. es Campaner).
- 28.- ...
- 29.- Rafel Sastre (Algaidí).
- 30.- Tòfol Mas (a. Ferragut).
- 31.- Francesc Lascolas (Conco de l'actual fosser).
- 32.- Andreu Alòs (a. Blanquet).
- 33.- Mateu Monserrat (a. Prim).
- 34.- Bartomeu Llompart (a. Semà). ♦

Exposició commemorativa del 750è aniversari de les parròquies de Mallorca

Biel Pons

L'any passat es va commemorar el 750è aniversari d'un document prou important en la història de Mallorca, la bul·la del papa Innocenci IV. Amb aquest document es posava sota la protecció papal les esglésies que divuit anys després de la conquesta catalana s'havien edificat a la nostra illa. En commemoració del fet el Consell de Mallorca ha duit a terme un programa adreçat especialment a la conservació i restauració, però també a la divulgació històrica i del patrimoni que encara es conserva. Aquells moments foren cabdals en la història de Mallorca, ja que posaren els fonaments de la majoria de poblacions actuals, de les seves institucions i de la seva estructura social i econòmica, i en definitiva d'un nou regne.

En aquells moments la construcció d'una església gairebé suposava l'inici d'una població, d'una vila. Així degué succeir a Lluçmajor, on al recer de l'alqueria islàmica es construí l'església i amb poc temps un nucli de població; el ritme de pobladors anà en augment i al cap de 150 anys l'església havia quedat petita pel nombre de feligresos i s'inicià la

construcció d'una de nova. El fenomen es reproduí a la gran majoria de viles, només en alguns casos les circumstàncies feren que el lloc triat no cuallàs com a poble. Aquest fet ha permès la conservació d'alguns exemples de les primitives esglésies (Castellitx, Sant Pere d'Escorca, Sant Miquel de Campanet).

Les característiques arquitectòni-

ques d'aquestes esglésies, tan comunes a les terres pirinenques, posen de manifest les condicions del moment: senzillesa de línies, perquè allò que es cercava no era la monumentalitat sinó cobrir unes necessitats; manca de mitjans i rapidesa d'execució.

L'ornamentació d'aquestes construccions era igualment senzilla, alguna Mare de Déu de tradició romànica, més d'una portada pels pobladors, algun retaule i qualche sant Crist.

El Consell de Mallorca, conscient de que la millor manera de commemorar el fet es conservar i difondre allò que ens queda, va posar en marxa un programa que permetè la restauració de vint obres, (retauls, maresdeu, santerists, etc.), i un programa de difusió part important de la qual és l'exposició que conjuntament amb el col·legi d'arquitectes s'inaugura a principis d'any. Una part d'aquesta exposició es va fer itinerant i, així, hem tengut ocasió de visitar-la a Lluçmajor. Una exposició que vol ésser una síntesi actualitzada del coneixement que es té sobre la formació del regne i sobre el patrimoni històric i artístic a ell lligat. ♦

Nuevo Scénic

Bones Fires!

RENAULT
EL PLACER
DE VIVIRLOS

BARTOMEU JAUME NADAL, S.A.

Ronda Migjorn, s/n - Tels. 66 01 40 i 66 00 41

El P. Rafel Ginard i Bauçà, centenari del seu naixement

Per Miquel Sbert i Garau

El col·lectiu Teranyines de Sant Joan ha organitzat, amb el suport del Consell Insular de Mallorca, al llarg d'enguany diversos actes culturals -conferències, taules rodones, publicacions...- per commemorar el centenari de la naixença del Fill Predilecte d'aquell poble mallorquí, el P. Rafel Ginard i Bauçà, personatge que, amb el temps, esdevindria el compilador del *Cançoner popular de Mallorca*.

Rafel Ginard nasqué i fou batejat el dia 27 de juliol de 1899 a Sant Joan. Els seus pares, Mateu Ginard i Barceló i Maria Bauçà i Bauçà, eren gent camperola i l'infant visqué la primera edat immers en el món de la ruralia mallorquina i s'amarà de totes les savieses -i de les mancances- d'aquella societat agrària que fins a mitjans del segle XX caracteritzà Mallorca. Ben aviat, abans de complir els catorze anys, anà a Artà per estudiar amb els franciscans. S'iniciava així el camí espiritual i intel·lectual del qui, amb el temps, seria un home profundament religiós, predicador de prestigi, poeta, escriptor, gran estimador de la llengua catalana, i sobretot, un dels folkloristes més rellevants del nostre domini lingüístic. La seva vida, fecunda en espiritualitat, no aliena als patiments i neguits i, fonamentalment, rica en treballs i

obra de creació, d'investigació i de difusió es cloqué el 15 d'octubre de l'any 1976.

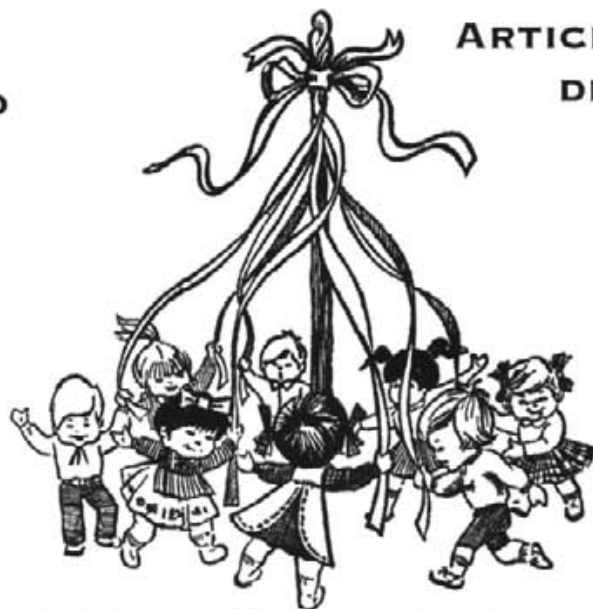
Són moltes les facetes que fan el P. Ginard mereixedor del record i l'homenatge dels seus compatriotes, però excel·leix per damunt de totes la seva labor gegantina de recopilador, sistematitzador i difusor del riquíssim inventari etnogràfic que són les cançons de tradició oral mallorquines que, pacientment, arreplegà al llarg de tota la geografia mallorquina durant gairebé quaranta anys i que, amb l'ajut de l'eminent filòleg Francesc de Borja Moll, foren publicats en quatre volums des del 1966 al 1975.

En aquesta compilació de més de vint mil cançons tradicionals -curtes o de "quatre mots" i llargues, com els glossats, els romanços o les codolades- Ginard, alhora que ret homenatge a l'altre gran folklorista mallorquí -el *Cançonerginardià* porta la següent dedicatòria: "A la bona memòria i a l'alt exemple del Mossèn Antoni Maria Alcover/ autor de les rondalles mallorquines/ compendi de la Mallorca tradicional/ mestre de folkloristes i expert en arquitectura/ prolífic escriptor/ que duia tota la saba de l'agre de la terra" - ens ofereix un univers de continguts etnogràfics, estètics, lingüístics, humorístics, històrics que mostren perfils del tarannà del poble mallorquí que definien aquella cultu-

PETITONS

SHUSS
TOTTO PICCOLO
GRIS CUNY
NAF NAF
CAÑAMÁS
GINKANA
FIBAD
CAMBRASS
VALENRRI

ARTICLES INFANTILS
DE 0 A 12 ANYS

BONES FIRES!

NATIVIDAD GÁZQUEZ RODRÍGUEZ

PLAÇA ESPANYA, 46 • TEL.: 971 12 08 09 - 616 38 99 52 (LLUCMAJOR)

TRIA ALLÒ MILLOR PER ALS TEUS INFANTS

ra oral, tradicional i agrària, de la qual procedim i que ha determinat, com no podia ser d'altra manera, la idiosincràcia dels mallorquins- tan positivament com negativament, és clar-.

El tresor que, per via del P. Ginard, ens ha estat transmès, constitueix un dels inventaris de poesia oral més remarcables dels existents en qualsevol de les llengües romàniques i això justifica amb escreix que els ciutadans d'aquesta Mallorca actual, tan diferent d'aquella que hom pot detectar en les cançons i les gloses, guardin la memòria del franciscà amb respecte i admiració. Però, a Lluçmajor, potser tinguem un deute una mica més gran que a d'altres indrets de l'illa -excepció feta del seu poble nadiu i de la vila que l'acollí i l'adoptà, Artà- perquè Lluçmajor per al P. Ginard és un punt de referència molt significatiu.

Rafel Ginard va residir al nostre convent de Sant Bonaventura catorze anys, des del mes d'agost de 1943 fins a l'octubre de 1957 i dugué a terme a casa nostra una important labor espiritual i de mestratge. Ginard va escriure molts treballs al nostre poble i hi realitzà una tasca extraordinàriament fructífera de recopilació de cançons. Efectivament, si fullejau els volums del *Cançoner*, podreu comprovar com les cançons arrelgades al nostre poble són nombrosíssimes -gosaria dir que Lluçmajor és la font més retent de les de l'aplec-, com també són molt importants qualitativament i quantitativament aquelles que, d'alguna manera fan referència a la nostra localitat i contrada -el nom, les possessions, la gent, peculiaritats, anècdotes, etc.-. Però, només des del punt de vista del folklore hi ha molt més a dir en relació a Lluçmajor i el P. Ginard: el franciscà tenia arreu dels pobles de Mallorca col·laboradors, persones de diferents classes i estatus que l'informaven i l'ajudaven en la seva tasca -recordau l'exemple d'Alcover i els amics del Diccionari-. De lluçmajorers n'hi hagué molts i de gran eficàcia i Ginard en deixà constància en diversos indrets vegeu que escrivia a "El Heraldo de Cristo" el juliol de 1951 (traduïm): "La nostra més pregonera gratitud als col·laboradors lluçmajorers del *Cançoner Popular de Mallorca*, per la seva valuosa cooperació. Amb gran plaer, publicam els seus noms i els instam, un cop més, perquè continuïn prestant-nos el seu suport en la quixotesca aventura de salvar la riquesa folklòrica de Mallorca. Maria Antònia Salvà Ripoll de l'Allapassa. Josefa Salvà Cerdà. Isabel Tomàs Castell. Rosa Jaume Rosselló. Sebastià Cardell Tomàs. Llorenç Oliver Sbert. Bartomeu Font Obrador. Joan Mòjer Noguera. Aquest darrer morí el 16 de gener, 1941, als 83 anys. La seva contribució al "*Cançoner*" ha estat molt considerable. La col·lecció de Joan Mòjer Noguera ve enriquida amb uns comentaris, saborosos i pintorescs de veres, al peu de cada cançó". El juny del mateix any, a la mateixa publicació, dedicava l'article del *Breviari popular* "A Baltasar Coll Tomàs, poeta, col·laborador del "*Cançoner Popular de Mallorca*". No oblidem que dedicà algun article laudatori a Sebastià Cardell -vegeu el llibre d'aquest *Cançons populars mallorquines*- i que, segurament, un escorcoll convenient descobria moltes més dades al respecte. Seria desitjable que alguns d'ells ens transmetessin la seva memòria personal de Ginard per enriquir així el coneixement que de l'home i del religiós ens interessa.

Mallorca ha celebrat la memòria del seu fill, amb més modèstia que la que mereix, bo és que, des de les pàgines de la nostra revista facem la fermança de convidar els lluçmajorers a recordar aquell franciscà que, des de Lluçmajor també, contribuï amb força, sensibilitat i intel·ligència a servir per a les generacions que l'havien de seguir un tresor de bellesa incalculable. ♦

IVECO

SERVEI AUTORITZAT

Tallers

ANTONIO

ROSSELLÓ RAMIS, s.l.

C/ Navarra, 4-6 • Tel. 66 09 28

Lluçmajor

39

ferreteria
**CA'N
JANER**
bricolatge

Pl. Espanya, 47. Tel. 66 04 43

Rolonda Lluçmajor a Porreres i Campos
Tel. 12 04 47 Fax 66 27 64

LLUCMAJOR

OFERTES DE FIRES DE 1999

Testimonis documentals de la nostra història

Sebastià Cardell i Tomàs
Bartomeu Font i Obrador

(XXVIII) Construcció d'un nou saló per a balls i en forma de teatre (1843)

"El Salón", que com sabem donà nom al camí de Ciutat, era el lloc que substituï l'Hospici, fundació del segle XV. La necessitat de canalitzar l'oci i la recreació per al foment físic i cultural dels llucmajorers determinà l'Ajuntament a construir un teatre per als balls de màscara per les festes de Carnestoltes que tant entusiasmen a tots i, sobre les runes de l'antic hospital, s'eixecaria l'escenari que també serví, d'acord amb les oscil·lacions polítiques, per a fer els mítings de rigor. El batle Francesc Socies presentà el projecte a la Diputació Provincial amb el dictamen dels mestres Joan Duran, picapedrer, i Miquel Munar, fuster, que més abaix donam a conèixer.

Este Ayuntamiento que vela siempre por los intereses de sus comitentes y que ha hecho y hará todos los esfuerzos imaginables para no defraudar en lo más mínimo las esperanzas de los que les dispensaron la honra de colocarles al frente de la administración Municipal, ha observado con placer que la afición de estos habitantes por todo genero de diversiones y especialmente por los bayles de mascara y sin ella ha acudido de un modo extraor-

dinario y se ha desarrollado con una fuerza digna de atención. Este gusto pues que se manifestó de una manera tan enérgica en el último carnaval y que tanto puede contribuir al desenvolvimiento de la cultura y civilización de este pueblo, ha llamado la atención de esta Municipalidad; y después de haber meditado seriamente sobre la naturaleza y efectos del referido hecho o fenómeno social, se ha convenido de que no solo fuera útil a este vecindario el fomento de este inocente desahogo, sino que con su establecimiento se aumentaría a la par la riqueza de propios de esta villa. Al efecto de aprovechar de esta coyuntura y sacar de ella el mejor partido posible, el Ayuntamiento ha creído conducente echar mano de una casa y corral de su propiedad cuyo local servía de cocina del hospicio antes de trasladarle al exconvento de esta villa; y esta misma casa que en el día no produce nada que si se alquilase reeditaría unas doce libras á lo mas después de arreglada para salón de bayles y de teatro á un tiempo por si el gusto lo reclamase en alguna época podría rendir anualmente de 150 á 200 libras en la forma que aparece. Por veinte bayles de mascara á razon de 5 libras uno minimum que se cree prudencialmente dararia (sic) la empresa 100 libras. Por el café fonda ó lo que se quiera en toda la temporada 30 libras. Por el arrendamiento del mismo salón para sesenta bayles de novios y demas que se acostumbra en este Pueblo, puesto que escasean tan-

40

El valor del vehículo figura depositado.
Seguro específico de accidente de circulación.

TALLERS MARINA
AGENT OFICIAL PEUGEOT

C/. MARINA, 104 - TEL. 971 66 05 21 - EXPOSICIÓ I VENDA: C/. MARINA S/N. - LLUCMAJOR

Injecció multipoint, 18 valvules, dotada d'una caixa de canvis, 137 cavalls DIN (100 kW), motor de 50 expectes per recórrer 1.000 mil·límetres pertorbant de gairebé en circuit. Unes quantes ingredients per a treballar satisfactoriament. Quatre discos de gran diàmetre, dos de eixos variadors, ABS de 4 sensors, dotat d'airbag.

Un tren de transmissió potent: Mòduls i tren de transmissió de barres de canvis i barra estabilizadora. Unes quantes dotats, entre altres, de seguretat. Com: Asistència, supleniment, alumina... i altres dotats de seguretat. El 206 GT és un cotxe realment extraordinari que reflecteix la perfecció i la seguretat en la proporció ideal.

to los locales para funciones de esta clase una libra cada uno 60 libras; cuyas cantidades en una forman el expresado total. Para la realización de este proyecto se ha hecho fixar el presupuesto de los gastos que puede importar dicha obra, y ha resultado el que se acompañe á V. S. por si tiene a bien aprobarlo. Este importe podria cubrirse con 122 libras y pico que tiene en deposito bajo las ordenes del Sr. Gefé Político de esta Provincia a quien acudiria este Ayuntamiento en caso afirmativo; y para no alterar en lo mas minimo los repartimientos de la talla Municipal convendria tomar en este año la mitad ó dos tercios de los ocho mil ciento cinquenta y cuatro del que tiene aprobados para la construcción del nuevo aqueducto, y con esto ya podria construirse buena parte de dicho edificio, y para la conclusión del mismo podria quedar autorizado este Cuerpo para tomar en los años sucesivos un tanto de lo que va consignado todos los años en el presupuesto municipal para la continuacion ó conclusion del nuevo aqueducto hasta cubrir el importe por lo que se rematara la obra de que se trata = Este Cuerpo Exmo. Sor. no habria molestado la atencion de V.S. si..... de economía y demas arriba expuestas, no le convencieran hasta la evidencia de la importancia de estas medidas, atendido el estado de los fondos de propios y las nuevas tendencias de esta poblacion que camina asi a la civilizacion; por todo lo cual se promete de la bondad i justicia de V.S. se sirva aprobar este proyecto en todas sus partes incluso en el presupuesto. Dios etc. Llumayor 3 de Abril de 1843. = Francisco Socías Alde. = A la Exma. Diputacion Provl.

Es copia Salva Secretario (rubricado)

Llumayor doze de junio de 1843.

Unase a este Expediente el oficio de diez de los corrientes dirigido por la Exma. Diputacion con el que aprueba el proyecto que ha formado este Ayuntamiento para la construcción de un salon de que hace referencias este Expediente y pasese oficio al Sr. Gefé Político para que se sirva todas las ciento veynte y dos libras cuatro sueldos y diez dineros que retiene a su disposicion este Cuerpo.

Socias Alde. (rubricado) Antº Salva Srio (rubricado)

En tres de abril ultimo paso este Cuerpo un oficio á la Exma. Diputacion Provl. con el que le pedia la autorizacion para cobstruir un Salon para Bayles en la casa que

servia de cocina al Hospicio de esta villa antes de trasladar dicho hospicio en el exconvento de la misma, proponiendole entre otras medidas para cubrir los gastos de dicha obra que podrian servir de 122 libras 4 sueldos 10 dineros que retiene este Cuerpo a la disposicion de S.Y. procedentes de los vicios del Apeo y de un trimestre al derecho de Aguardiente; y con fecha 10 del actual le comunica aquella Corporacion que no tiene inconveniente que se construya dicho Salon dictandole las medidas que debe tomar esta Municipalidad para cubrir el coste de dicha obra, y entre ellas le manifiesta que aplaude que se inviertan las sobredichas 122 libras 4 sueldos 10 dineros en la obra de que se trata mientras merezca el beneplacito de S.Y.; en su consecuencia este Ayuntamiento á acordado dirigirse a S.Y. á fin de que se sirva autorizarlo para invertir en la expresada obra la mencionada cantidad de 122 libras 4 sueldos 10 dineros que retiene como se ha dicho este Cuerpo á la disposicion de S.Y. Dios, etc. Llumayor 14 de junio de 1843, Francº Socías Alde. = Al Sr. Gefé Sup. Politico de esta Prov.

Es copia Salvà Srio. (rubricado)

Llumayor veynte y ocho Agosto de 1843.

No habiendo tenido contestacion del oficio que antecede del Sr. Gefé Superior Politico; supendese el mismo á los efectos que haya lugar. Socias Alde. (rubricado) Antº. Salva Srio. (rubricado)

AMLL, SM ♦

tina cebrián

ESTETICISTA

*per que la bellesa és
sinònim de qualitat de vida*

- Tractaments facials, línia
ESTHEDERM:

- purificants (ACNÉ)
- pells grasses
- pells sensibles
- tractaments reparadors i

hidratants

- Neteja de cutis
- Maquillatges
- Cursos d'automaquillatge
- Tenyit de pipelles
- Depilació cera teba i calenta
- Tractaments corporals
- Tractaments anticel·lulític
- Massatges
- Gimnàstica passiva

Descomptes es tractaments facials
Bonificacions en tractaments corporals
Descomptes en la compra de productes

Bones Fires!

NO DEIXIS PASSAR AQUESTA OPORTUNITAT!!!

Visita'ns i diagnosticarem el teu problema sense cap compromís

C/. Bisbe Taixaquet núm. 17.
Tel.: 971 66 28 14 (Llumayor)

PERRUQUERIA

Fina

C/. d'Is. Vall, 49

Tel. 66 11 58

FABRICA DE JOIERIA GARAU

(Ca'n Caieta)

Fabricant Illes Balears 030

Només es fabrica amb or de primera llei (18 K)

Joies típiques mallorquines

Granets • Rubís

Cordoncillos • Safirs blaus

Aros • Maragdes

Collars de monedes • Relotges d'or

Diamants • Arracades

*Talla de Brillants
d'un quilat,
qualitat
Top Wesselton
VV1 i VV2*

BONES FIRES I BONES FERMANCES

C/. Born, 29 - Tel. 66 04 03 - LLUCMAJOR

La cuina tradicional

Antònia M. Bonet

- Obsequiar amb èxit als amics és tasca difícil per a l'amfitrió; s'ha de tenir en compte els gusts i preferències dels que reunim a taula pel que fa al paladar perquè l'afinitat dels comensals és primordial.

Si com és de suposar, són de bona gana, prepararem un primer plat de peix "boullabaise" i un segon plat de carn "porcella rostida al forn de llenya", postres i fruites variades acabaran el dinar. Vi blanc del Penedès i per la porcella vi negre o cava "Brut".

Boullabaise

Per a sis persones.

- 540 grs. de peix blanc per fer brou (serrans, escórporres, aranyes... i sense descuidar les "donzelles" que, segons els marselesos, creadors d'aquesta recepta, són indispensables).

- 1 aranya o cap-roig de bona grandària per poder treure'n les popes.

- 500 grs. de calamar.

- 500 grs. de gambes (que pelarem). El peix i el marisc ha de ser fresquíssim.

- 4 vermells d'ou.

- Un sofregit de ceba, poca tomàtiga, unes fulles d'api i oli d'oliva.

- Una picada dins el morter de: uns fils de safrà torrats, julivert i un all.

Dins l'olla del sofregit hi posarem 2 l. d'aigua, 1/4 l. de vi blanc, sal, pebre i els peixos i ho deixarem coure 15 minuts. Colarem el brou i el reservarem. Apart, fregirem tapats i a foc suau, els calamars trossets i els afegirem a l'olla del brou. Prepararem la sopera amb els vermells d'ou diluïts i batuts amb 1/4 l. de brou fred.

En el moment de dur a taula, farem arrencar el bull al brou, amb una branqueta de fonoll o una copa d'"absenta", les gambes pelades i la picada. L'abocarem dins la sopera; en aquest moment incorporarem les popes del peix. Cada comensal agafarà triangles de pa fregit, els posarà dins el seu plat i ho escaldarà amb la sopa Boullabaise, que mereix ser escrita en majúscula.

Porcella rostida al forn de llenya

Dotze hores com a mínim abans de rostir, salarem abundantment la porcella, xapada per llarg. És convenient donar uns cops de tallant als ossos, per insinuar les racions i tenint especial cura de no espenyar la corna; la porcella ha de semblar sencera i aquesta operació facilitarà trinxar-la un cop cuïta.

Transcorregut el temps esmentat, l'espolsarem amb pebre i la col·locarem dins la rostidora amb la corna cap amunt, sobre un graellat que haurem fet amb branques de pi desproveïdes de les agulles.

Introduïrem la porcella dins el forn i la taparem, el temps necessari, amb paper d'alumini per evitar una coccio massa ràpida de la part superior; aquest serà retirat en considerar-ho convenient.

Devers 2 o 2 hores i mitja de forn són necessàries per a una perfecta coccio. A partir de la primera hora, l'esquitxarem varies vegades amb whisky, cervesa o brandi, segons el capritxo del cuiner. És important que el fons de la rostidora sigui sempre humit; per tant, s'hi posa 1/4 l. d'aigua i se n'afegirà a petites quantitats sempre que sigui necessari.

El resultat final serà un rostit de melositat a l'interior, sense greix i cruixent a l'exterior. El pes idoni de la porcella és de 7 kg. escassos en canal. S'acompanya de patates, lletuga trempada i "xuclet de llimona" i cava.

Patates per acompanyar la porcella

Es trossegem les patates i es deixen durant una hora dins aigua-sal. Es treuen, es disposen i couen dins la rostidora juntament amb la porcella.

Rostir una porcelleta és feina de "mestre"; el millor és posar-la en mans d'un expert. És complicat i laboriós per qui no hi té experiència, però dominada la situació s'obtenen resultats òptims i espectaculars. Una vegada més, França és capdavantera en qüestions gastronòmiques i dona el títol de "Maitre Rostisseur" als millors rostidors. ♦

COLORINS

MODA INFANTIL

BONES FIRES!

C/. D'es Vall, 107 • Tel.: 971 66 27 26
LLUCMAJOR • MALLORCA

De cap a cap d'any

Andreu Ramis/ Antoni Ginard

Octubre

Dins el primer mes de la tardor, cauen les fulles dels arbres i va bé que ploqui. És un bon moment per cuidar-se dels arbres que ja han fet l'esplet; convé exsecallar-los i netejar-los. Durant aquest dies també es poden sembrar arbres fruiters com el cirerer, la perera, la pomera i les fi-

gueres.

Durant la primera quinzena acaba la collita de les garroves. Pel que fa als fruiters, encara és la plena de figues tardanes; maduren les magranes (dolces i agres, aubars i mollars), sobretot devers Sant Francesc (dia 4). Cap a mitjan mes es cullen les anous, els codonys i les nesples: Per Sant Lluç, nesples apelluc. Encara es cullen algunes peres i pomes, a més d'alguns melons tardans i raïm moscatell.

A la muntanya, a més de collir aglans i d'eixeramar, s'acaben els preparatius per a la collita de l'oliva.

A les terres de secà, les saons d'octubre ajuden molt; és el moment de sembrar civada, ordi, faves (el dia de Sant Francesc és un bon dia per començar), guixes i xitxeros. També és temps de llaurar i femar la terra.

A l'hort es pot sembrar alfalç i farratge; trasplantar cols i endívies; i fer el planter de cebes i cols. Hom diu que si se sembra el julivert el dia de les Llagues de Sant Francesc no espiga el primer any.

Com en els dos mesos anteriors, es continuen collint mongetes, albergínies, tomàtiques tardanes, cogombres, espinacs, apís i pebres vermells bons per torrar. S'hi afegeixen les cols de Brusel·les, les cols lombardes, les cols de cabdell, les bleda-raves, les endívies i l'arrel d'api. Convé que ja tengueu fets els enfilois de pebres assecats per fer pebre molt, i no haver-lo de comprar per a les matances.

D'ençà les darreries de setembre i durant aquest mes es poden sembrar ulls de geranis, cabeces de frasedies, jacints, i d'altres ramallers de cabeça; el dia de Santa Teresa (dia 15) se sembren francesilles.

Amb les saons, el bestiar té menjar. En aquest mes arriben els aucells migradors que vénen a passar l'hivern. A final de mes ja es poden caçar cegues, sordalls, guàtleres, tords, estornells, fuells, juies, titines negres..

Si plou, dins pinars i garrigues hi ha esclatasangs i pel conró gírgoles. En aquest mes també s'inicia la collita del safrà.

El dia 4 és Sant Francesc d'Assís. Es diu que el núvol anomenat el Cordó de Sant Francesc és dolent per als mariners, fa que hi hagi una gran maror a la mar i perill que les barques vagin a fons. El dia 12 és la Mare de Déu del Pilar, el dia 15 Santa Teresa i el dia 18 Sant Lluç. Per les Verges (dia 21), si no vos conviden a menjar bunyols, podeu anar a captar magranes i penjois. ♦

44

Gorg Blau

de Viatges

PONT DE LA CONSTITUCIÓ

Madrid - Àvila - Segòvia - Toledo

Dies 4 - 8 de setembre

59.000 ',-

PAÏSOS BAIXOS

1 Setmana

Avió + pensió completa + excursions

124.500 ',-

Sortida dia 3 de maig

C/. Mallorca, 2 - Fax: 971 44 50 35
Tel.: 971 44 50 42 - 971 44 50 43 (S'Arenal)

ESTANCO EXP. N.º 3
CAN PACO

Margalida Soler Oliver

C/. Bisbe Taixequet, 69 - Tel. 66 07 00 - Lluçmajor

AGRAÏM LA VOSTRA VISITA I VOS DESITJAM UNA BONA FERMANÇA

C/. Nicolau Taberner, 39 - Tels. 12 06 97 - 12 06 98

CENTRE D'ESPECIALITATS MÈDIQUES

Medicina General (Igualatori)

Pediatría

Cardiologia i Aparell Respiratori

Aparell Digestiu

Anàlisis Clíniques

Cirurgia General

Nutrició i Dietètica

Dermatologia

A.T.S. (Infermeria)

LLUCMAJOR

HORARI:
de les 9'00 h.
a les 21'00 h.

IMEQBA
CAN PLANAS

Clínica Dental

Ortodòncia

Maxilo Facial

Psiquiatria

Psicologia

Traumatologia i Cirurgia Ortopèdica

Ortopèdia

Rehabilitació i Fisioteràpia

Oftalmologia

R.X. Radiologia ...

Otorrinolaringologia

Podologia

Centre Auditiu

ASSEGURANCES: AXA - ADESLAS - AGRUPACIÓ MUTUA - ASISA - IMECO CAJA SALUD
MEDIFIATC - GROUPAMA - NOVOMEDIC - ONCE - PREVIASA - SANITAS - VITALICI
L'ALIANÇA - WINTERTHUR - LA BOREAL - L'ESTRELLA - ALLIANZ-RAS - MUTUA D'ACCIDENTS:
FIMAC - FREMAP - ASEPEYO

Plaça d'Espanya, 56 - Tel.: 971 12 00 64 - Fax: 971 120 426

Sa penya d'es falcó

Són moltes les "madones" i els "madons" que ja s'han adonat de la manca de qualitat de les lletugues i altres verdures i hortalisses que es venen pels supermercats i també al mercat de Plaça de Lluçmajor. Diuen que fins i tot posant-les a la gelera, en pocs dies es podreixen. N'hi ha que han fet la prova i n'han posat dues d'un cop: una del mercat i una altra feta al corral. La diferència, pel que fa a la conservació, és significativa i fa sospitar del tractament i qualitat d'algunes verdures.

En anar a comprar, mirau a qui compreu: si és revenedor o hortolà, si els productes són d'hivernacle o a l'aire lliure i, si la fruita i verdura, ho permeten, si són de secà o de reguiu. La vostra salut vos ho agrairà.

- La permissivitat del nostre Ajuntament pel que fa a la circulació embogida dels motoretos pel nostre poble, és de domini públic (ara n'acaba de passar un a tota), però de cada dia les coses van a més.

A més d'anar a excés de velocitat, i a certes hores de la nit fer carreres pels llocs més cèntrics del poble, no dur casc (ara en passa un altre) i anar dues persones sobre el motoret o moto, passant per davant dels municipals amb

tota impunitat (ordres superiors o negligència?) ara, la gamberrada incívica dels ous que sistemàticament tiren a les façanes de les cases el dia dels Innocents, ha passat a una altra fase molt més perillosa i que podria ser motiu d'una desgràcia i fins i tot de la mort d'alguna persona.

Fa uns dies un motorista va tirar una botella de litre, de vidre, plena d'aigua a l'entrada d'una casa. Va destrossar el vidre de l'esquinzell i colpejà la fusta. Els vidres pegaren sobre els primers escalons on habitualment seuen, o juguen, les tres nétes dels propietaris. Tanta sort que en aquell moment no hi eren.

- A Ciutat, aquest estiu hi ha hagut una campanya que han airejat els diaris, en la qual han intentat, i en certa mesura aconseguit, posar ordre als conductors de motoretos.

S'han posat controls a zones estratègiques de Ciutat, s'Arenal, on hi havia cinc o sis municipals, un camionet i un cotxe-grua i a tots els que no tenien els papers en regla (aquest que passa ara, de moment, ha estat el pitjor) del vehicle, no duïen casc o es passaven en el nombre de decibels de renou que feia la màquina, els carregaven al camió i se'ls enduien.

Una imagen inspirada. Rover 75

No sólo una *inspiración* digna de ver sino, sobre todo, de conducir.

ILLA MOTORS, S.L.

Avda. Ramon de Sant Martí, 2 - Tel.: 971 66 01 46
LLUCMAJOR

Bones Fires 99

Als que no duïen el casc posat, als que duïen una persona al seient posterior i/o als que anaven a excés de velocitat, se'ls multava.

Amb l'aplicació sistemàtica d'aquestes mesures, el nostre poble també aconseguiria menys robatoris de motos, seguretat per als conductors i per als vianants, i fins i tot per a qui -ara que els bombardegen les cases- ja no estan segurs ni dins casa seva.

Per en aquest poble nostre, hi deu haver unes lleis diferents de les de Ciutat, i per això les autoritats no fan res per posar una mica d'ordre.

- Ara que els colls-blaus de la bassa reguladora de son Gall no tenen on nedar ni caçar el seu aliment, és ben segur que amb les pluges de la tardor es podran traslladar a la bassa que es crearà a la perllongació electoralista de la Ronda Antoni Ramis.

Els conductors que ara vos atreviu a passar, no ho faceu quan plogui molt perquè a la part de Ponent quedareu ofegats.

A l'obertura del vial sembla que el que primà va ser la venda de terra en lloc de deixar-ho el més practicable i segur possible.

- Del 1987 al 91, quan governà el PSOE, PSM, UB CDS i el PDP, es va fomentar la participació ciutadana en el govern del poble. Aleshores els plenaris es feien a les nou del vespre i s'allargaven fins que fos necessari per tal que tothom, governants i posició i la gent del poble, hi pogués dir la seva.

A l'època PP-Gaspar, per escoltar les reivindicacions del poble, els bastaven els dos mesos abans de les eleccions, quan anaven de casa en casa (no a totes, però) a captar el vot.

Ara els plenaris seran el dijous a les 12, hi podrà anar tothom que vulgui: els jubilats, els que estan de baixa, els que es troben a l'atur i els que viuen de rendes, a més dels que (no en mancaria d'altra!) cobren dedicació exclusiva.

Els regidors que pel sou que tenen han de fer feina per poder viure, per anar al plenari hauran de demanar permís de treball, cosa que pot causar problemes als treballadors d'empreses privades i si són treballadors d'una empresa pública, els problemes seran per als administrats.

Qui ho té més verd serà la gent del poble que vulgui assistir-hi i faci feina. Aquests sí que ho tenen cruu!!!

- Però no vos preocupeu, mentre existeixi la Constitució no els podran fer al despatx del batle, sense poble i sen-

se oposició, cosa que, pels indicis, sembla que farien si fos possible.

- El que manifestem la família de rapinyaires al paràgraf anterior no és més que una sospita de molts llucmajorers. Per ventura aquest canvi d'horari dels plens és simplement per qüestions de reivindicacions laborals.

Com que els nostres governants no tinguin sindicats que defensin els seus interessos, els han de defensar ells mateixos. En la qüestió econòmica ja s'ho han arreglat. Mentre per als funcionaris i obrers en general es parla del 2% ells s'han augmentat una mitjana d'un 15% (als que formen Govern) i en certs casos (Srs. Mòjer, Sunyer, Rabasco, Ramos) han passat d'unes 110.000 brutes a 400.000 mil pessetes mensuals. Devers un 400% més.

Allò que els manca arreglar és l'horari laboral. Això d'haver de fer hores extres un vespre cada mes sense dietes devia ser massa per a aquests abnegats servidors del poble.

L'horabaixa i el vespre el podrien dedicar a "lo nostro": les finques, la fàbrica, els negocis i/o passejar el "salero" per Ciutat.

NOTA: L'horari del matí, tant dels que tenen dedicació exclusiva com els de mitja jornada, és incontrolable. Van i vénen quan volen i allà on creuen oportú.

Després d'un final de sessió plenària tan agitat i ple d'insults i desqualificacions volem recordar al senyor batle que l'amo és l'amo i que els missatges no li han de fer perdre els papers. I darrerament, pel que hem pogut veure, el mul li és fuit. ♦

ESPORTS

Col·lecció

Tardor - Hivern

Esports «Sa Plaça»
vos desitja una bona
fermança de Fires

Pl. Espanya, 39 - Telf. 12 10 00 - 07620 LLUCMAJOR (Mallorca)

CLÀSSICS • NOVETATS • IMPORTACIÓ

Teixits Llevant

Atenció Especial als Llucmajorers

Plaça Barcelona, 2 (zona Es Forti)

Tel.: 45 70 78 • PALMA

TELYCO

LLUCMAJOR S'ARENAL

**Nuevo domicilio
Plaza España, 54**

Grupo Telefónica

Alta de Líneas Telefónicas.

Teléfonos Básicos, Inalámbricos, Contestadores.

Teléfonos Móviles.

Fax (papel térmico y normal).

Centralitas telefónicas.

Contratos de Mantenimiento.

Venta y Reparación de Equipos Telefónicos.

Distribuidor Oficial:

Moviline

Movistar

Plaza España, 54 - 07620 LLUCMAJOR - Tel.: 971 12 10 83 - Fax: 971 66 40 46
C/. Reyes Católicos, 33 - 07007 Palma - Tel.: 971 27 34 06 - Fax: 971 25 02 71
C/. Trasimeno, 16 - 07600 S'ARENAL - Tel. y Fax: 971 26 93 10
C/. Ciceró, 3 - 07007 Can Pastilla - Tel. y Fax: 971 26 62 32

"SA NOS TRA"

CAIXA DE BALEARS

VOS DESITJA BONES FIRES 1999

Esports

Presentació dels equips

Possibilitats en les categories Senior

Guillem Oliver
Foto: C. Julià

El darrer dissabte de setembre, dia 25 horabaixa se va fer la presentació dels equips que participaran en competició la temporada 1999/2000. En un total de tretze equips federats entre masculins i femenins. Alguns en poc nombre de jugadors, però, en fi, se tractava de no deixar ningú de fora i encara que els entrenadors saben bé les dificultats que comporta no poder canviar els jugadors degudament durant el temps de joc, s'espera que, en part, les ganes de jugar podrà suplir la manca de jugadors.

Primera Nacional

Per primer cop el Club bàsquet Joventut de Lluçmajor ha pogut comptar amb un equip dins aquesta categoria i amb possibilitats de classificació dins la lliga. Els nou equips de les Illes que componen aquesta categoria seran els encarregats de donar cara als més joves i al públic que presencià els partits, per tal de promoure encara més l'esport del bàsquet. Hem de ser conscients que hi ha bons equips i que alguns dels jugadors són semiprofessionals i les despeses són importants no tant en el club llucmajorer que no paga cap sou i sols alguna ajuda per als desplaçaments.

Sub-22 i I Autonòmica

Amb aquests dos són un conjunt de tres equips senior que si importa se poden complementar molt bé. La cessió d'un equip a l'altre d'alguns jugadors, segons les necessitats fa que no s'hagi de passar pena per faltes o baixes.

L'escoleta començarà a final de mes

Si és possible abans, possiblement a mitjan octubre, començarà l'escoleta de bàsquet a la qual hi assistiran uns trenta infants, nins i nines a partir de set i vuit anys que començaran l'aprenentatge de sebre manejar la pilota amb les dues mans.

Mancança d'entrenadors

Per esgotament i manca d'il·lusió, alguns dels monitors i entrenadors habituals del club no entrenaran aquesta temporada; això comporta que el propi club ha de fer un gran esforç per trobar les persones adequades que s'encarreguin de cada equip. A l'hora de començar cada equip té el seu encarregat, encara que qualche monitor s'hagi de desdoblir. ♦

DOLÇ I SALAT

**FRUITS SECS • CONGELATS
POLLASTRES A L'AST**

Plaça d'Espanya, 8 - Tel. 66 24 06 - LLUCMAJOR

LLUCMAJOR

SERVEIS

INFORMATICS S.L.

C/. Major, 107 - 07620 - Lluçmajor

Tel./Fax 12.07.97 - Mòvil 909.78.42.20

ESPORTS

CD Espanya

Resultats de futbol

M. Rubí

Preferent

Independent, 0 - Espanya, 2
Espanya, 2 - Sóller, 0
Peguera, 5 - Espanya, 2
Espanya, 0 - S'Horta, 0
Montaura, 1 - Espanya, 1

Juvenils

Espanya, 0 - Santanyí, 2
Algaida, 0 - Espanya, 1

Cadets

Manacor, 6 - Espanya, 1
Espanya, 1 - Badia, 1
S'Arenal, 5 - Espanya, 2
Espanya, 2 - Porto Cristo, 3

Infantils

Beat R. Llull, 2 - Espanya, 1
Espanya, 3 - Felanitx, 2
Pollença, 3 - Espanya, 7

Alevins 1a

Arenal, 0 - Espanya, 2
Espanya, 0 - Sant Francesc, 0
Porto Cristo, 0 - Espanya, 1

SPORTS

ca'n salom

Sabates

GUANTITOS

Infantil i juvenil

(Talles 18-40)

C/. Músic Joan Xamena, 12 • Lluçmajor

N.I.F. B 07614650

FONTANERIA LLUCMAJOR S.L.

Instal·ladora Autoritzada núm. 375

**Instal·lacions sanitàries - Calefacció
Piscines - Aire condicionat**

*Amb calefacció i aigua
calenta sanitària*

*Si teniu qualche problema
cridau-nos.*

Estam al vostre servei

C/. Ciutat, 14 - Tels.: 66 00 53 - 989/17 05 70
Lluçmajor

Entre noltros

Dades extretes del registre oficial del Jutjat de Pau de Lluçmajor

Naixements

- Juan Jiménez Cifre, fill de Juan i Maria del Pilar, nasqué el 21-8-99.
- Sergio Morey Torres, fill de Francisco i Margalida, nasqué el 5-9-99.
- Maria del Carme Peña, filla de Sebastià i Maria del Pilar, nasqué el 9-9-99.
- Jessica Coll Mingorance, filla de Damià i Manuela, nasqué el 12-9-99.

Matrimonis

- Pau Amer Amer i Rosa Maria Sampol Mena, es casaren el 6-6-99 a l'Església de Ntra.Sra. de Gràcia.
- Richard Alphonse Reynés Molina i Ana María Borràs Ruiz, es casaren el 14-8-99 a l'Església de Ntra.Sra. de Gràcia.
- Joan Rosselló Pañella i Maria Antònia Fiol López,

es casaren el 19-9-99 al Convent de St. Bonaventura.

- Jesús Carlos López Pérez i Juana Ana Miguel Muñoz, es casaren el 21-8-99 al convent de St. Bonaventura.

- José González Campos i Freda Christine Aldridge, es casaren el 6-8-99 a la Casa Consistorial.

Defuncions

- Bartomeu Reynés Vanrell, morí el 4-9-99 als 76 anys.
- Loredana Rinella, morí el 4-9-99 als 23 anys.
- Alain Ibarra Chaulon, morí el 2-9-99 als 29 anys.
- Antelm Salvà Caldés, morí el 15-8-99 als 54 anys.
- Pedrona Ros Pons, morí el 12-9-99 als 84 anys.
- Antoni Sbert Carbonell, morí el 13-9-99 als 88 anys.
- Stefan Snijders, morí el 9-9-99 als 23 anys.
- Maria Isabel González Pineda, morí el 5-9-99 als 29 anys.
- Pedrona Garau Verdera, morí el 14-9-99 als 79 anys. ♦

Jaume Gost

Compra - Venda Antiguitats

C/. Aragó, 310 Baixos (Palma)
Tels. 971 47 51 44 - 907 36 58 45

Servei de begudes
i menjars de qualitat
a bon preu

Avda. Carles V
Tel. 66 11 17

51

Fonda Pa - Patisserie

Can Bagur

Li oferim el
nou servei de
buffets a domicili
(freds i calents)

C/. Major, 79
Tel. 971 66 09 45
(Lluçmajor)

TALLERES NOGUERA

REPARACIONES EN GENERAL DE AUTOMÓVILES, MOTOCULTORES,
MOTOSIERRAS, MOTOBOMBAS, CORTACESPED, ETC...

TALLER AUTORIZADO

PEDRO NOGUERA
ENSENAT

Calle Ripoll, 30 - Tel. y Fax: 971 66 22 13 - 07620 Lluçmajor (Mallorca)

Restaurant

Gran Via

Noces - Banquets - Comunions
i Bateigs

Informació: Tel. 66 03 17- LLUCMAJOR

ASSEGURANCES

Agència Llucmajor

Ramon Nicolau S.L.

(Peugeot)

ZURICH

C/. Marina, 104 • Tel.: 971 66 05 21 (Llucmajor)

PERRUQUERIA PUIGSERVER

C/. Orient, 8 - Tels. 66 20 08 - 64 05 14 (Llucmajor)

CENTRE OPTIC EXPOLENT

C/. Sant Cristòfol, 30
Tel. 44 13 74
S'ARENAL

52

Funerària

Mare de Déu de Lluc S.L.

A. SASTRE

C/ Revolta, 11.
Tel. 62 01 46 (Santa Maria)

Amb la finalitat de poder prestar els serveis funeraris sense necessitat que la família s'hagui de molestar per ser ben atesa, tant a Palma com a Llucmajor, posam a la vostra disposició el telèfon de servei permanent: 971 62 01 46, i a Llucmajor vos atindrà personalment el nostre representant, al C/. Ciutat, 127-1r, Tel.: 971 66 18 62

C/ Ciutat, 127-1r. Tel. 66 18 62
(Llucmajor)

PLAÇA 18

serigrafia

C/ SON JULIÀ, SOLAR A-65
POLÍGON INDUSTRIAL SON NOGUERA
07620 - LLUCMAJOR - MALLORCA
TELÈFON 66 04 22
FAX 66 19 22

Pes forat d'es moix

L'Àrea Natural humida de la bassa reguladora de la depuradora, ha passat de ser una reserva animal a estar tapada per unes plantes (Ili-ris aquàtics) que s'han reproduït sense cap tipus de control, i que podrien embossar les canonades de sortida de les aigües. Per netejar, costarà qualque cosa.

Si no ho fan, els colls blaus, ànecs emblemàtics del parc, no podran nedar. Ni se'ls veu! Els ànecs que hi posaren cresqueren i ara els polls ja són grossos.

Hi ha dues versions per explicar els que hi falten:

Uns diuen que com que volen, surten de la bassa i van a la que subministra l'aigua a Son Antelm, on poden nedar. Altres, diuen que no hi són tots perquè n'han agafat i se'ls han enduit.

Pareix ésser que no és suficient que hi hagi una placa roja de reserva ecològica a l'entrada de la bassa perquè els animals estiguin segurs.

Seria bo que els responsables investigassin si efectivament els agafen i si això es fa fora de la bassa o dins (és tancada de reixeta amb pany i clau), i en cas que fos així, hi posassin remei.

Furtius dins el nostre parc natural? No, gràcies! Aquí no és Kenya, o sí? ♦

53

ANTÒNIA ISERN

major
net
Perruqueria unisex

C/. MAJOR, 7 • LLUCMAJOR • TEL. 66 13 59

Maria Clara
Boutique

Atenció especial als llucmajorers

C/. Impremta, nº 1 - (Pas d'en Quint)
Tel (971) 72 40 98 - 07001 Palma de Mallorca

Passatemps

Sopa de lletres

Llorenç Mascaró

9 paraules relacionades amb el ciclisme

Solució del mes passat

- Menorca
- Mallorca
- Eivissa
- Còrsega
- Sicília
- Malta
- Sardenya
- Formentera
- Cabrera
- Xipre
- Creta
- Corfú

A	F	E	B	I	C	G	D	S	E	C	S	T	O	L	L	A	M	E
S	T	A	N	O	I	C	C	E	F	A	L	A	R	I	Y	F	I	A
F	T	A	Y	A	X	E	J	D	G	U	D	V	L	N	C	L	O	P
C	U	T	G	T	A	L	L	A	V	K	O	U	A	S	G	T	S	O
B	V	J	A	U	D	G	I	P	O	T	X	T	A	S	S	B	N	A
A	Y	D	T	G	Q	A	M	A	P	G	N	D	I	T	E	F	H	L
T	A	C	E	S	E	O	I	C	O	U	T	A	N	L	B	O	D	E
H	J	A	T	I	B	L	A	S	M	A	N	I	L	L	A	R	S	I
C	A	I	A	R	M	Y	Z	E	E	T	R	G	C	F	A	D	O	S
I	L	H	V	A	U	X	D	I	Y	P	H	I	O	T	E	V	N	A
V	A	D	J	G	E	S	B	E	S	C	F	A	G	L	X	O	K	N
C	V	F	U	E	T	C	H	E	X	L	I	Z	P	Y	Y	M	D	I
C	O	N	T	R	A	R	E	L	L	O	T	G	E	N	G	D	I	E
U	L	F	O	G	O	B	I	E	B	M	J	X	I	C	M	Y	A	P
A	H	P	U	T	A	L	J	I	C	Y	Z	P	B	J	I	K	N	L
L	D	U	B	I	C	E	H	A	V	F	M	I	X	A	G	J	C	E

54

C/. GRUP ESCOLAR, 68
LLUCMAJOR
TEL.: 971 12 10 81

Gimnàs a Punt

ACTIVITATS PER A TOTA LA FAMÍLIA

JAZZ

AERÒBIC

STEPS

AERÒBIC INFANTIL

GIMNÀSTICA ARTÍSTICA

TAEKWON-DO

HAPKIDO

MANTENIMENT

SAUNA

SOLÀRIUM

MASSATGES

**SALA DE MUSCULACIÓ AMB
LA MÉS MODERNA MAQUINÀRIA**

700 M² D' AMPLES I COMFORTABLES

INSTAL·LACIONS AL SEU SERVEI

COSMÈTICA

PERFUMERIA

REGALS

ROBA INTERIOR

*Infants, home i dona
Cursos de Brodats Artesans*

C/. Major, 101 - Tel. 12 01 34 - Lluçmajor

CLINICA DENTAL

Dr. Ll. Galmés Ferrer

HORARI:

Dilluns, dimecres i divendres (9 a 14)

Dimarts (9 a 13 i 17 a 19). Dijous (9 a 13)

Divendres horabaixa (16'30 a 20h)

Carrer Major, 77 - Tel. 66 20 17 - LLUCMAJOR

TALLERS CAÑELLAS - ROTGER

SERVEI OFICIAL

FIAT

C/. Hispanitat, 19 - Tel. 66 06 47 (Lluçmajor)

Mira el nuevo Fiat Punto.

por primera vez en su categoría, ofrece dos carrocerías diferentes para las versiones 3 y 5 puertas, con el coeficiente de habitabilidad más alto del segmento y récord de capacidad de maletero (297 litros). Con mecánicas revolucionarias como el nuevo motor turbodiesel JTD con sistema COMMON RAIL o sus nuevas suspensiones. Con innovaciones tecnológicas como la servodirección DUALDRIVE™ con la modalidad City para aparcar sin esfuerzo. O el renovado sistema de climatización e insonorización. O el sistema TRIP COMPUTER, que informa del consumo, velocidad media y tiempo de recorrido. O el nuevo FOLLOW-ME-HOME™ que mantiene los faros encendidos el tiempo suficiente para acceder a casa o movernos por lugares oscuros, una vez aparcado. O elementos de seguridad como los airbags laterales o el control de tracción TCS. Esto y mucho más es el nuevo Fiat Punto. Un proyecto más habitable, más lógico y aún más estético. Un espacio radicalmente nuevo que no dejará de sorprenderte.

***Podreu veure el nou cotxe FIAT PUNTO a
la nostra tenda o bé el dia de la DARRERA FIRA
al Passeig Jaume III***

**Rubí Automòviles
Llucmajor, S.L.**

Ctra. Arenal s/n - Tel. 66 02 34 - 66 16 18

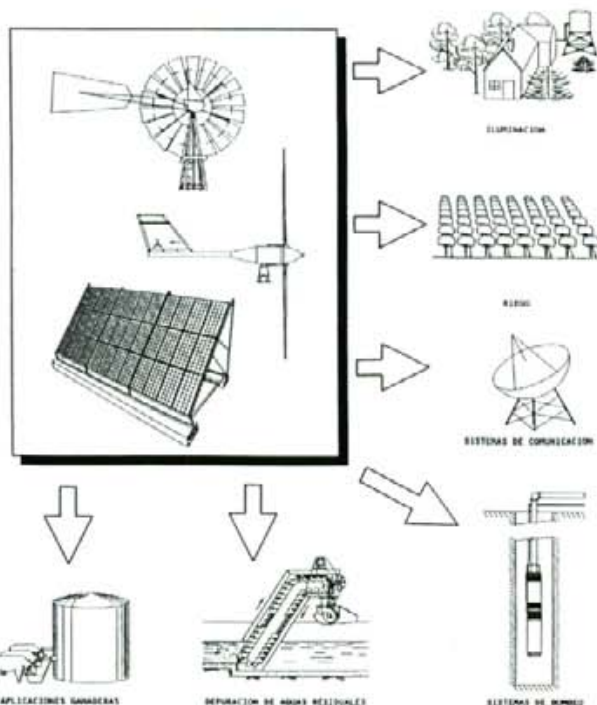
**VOS DESITJA UNES BONES FIRES
I VOS CONVIDA A VISITAR LA NOSTRA
EXPOSICIÓ AL PASSEIG JAUME III
ON HI HAURÀ TOTS ELS MODELS
QUE NOSALTRES PRESENTAM**

AUTO - ELECTRIC
Barceló
S.L.

AlliedSignal
AUTOMOTIVE
Bendix®

Ronda Ponent, 27 - Tel. 66 01 70

**PROYECTOS E INSTALACIONES
DE ENERGIA SOLAR Y EOLICA**

OFERTA FERIAS

**PANEL SOLAR + BATERIA +
REGULADOR + INSTALADO**

DESDE

11.500 PTS. + IVA

(Sólo en término Llucmajor)